

KREDYT TRENDRY

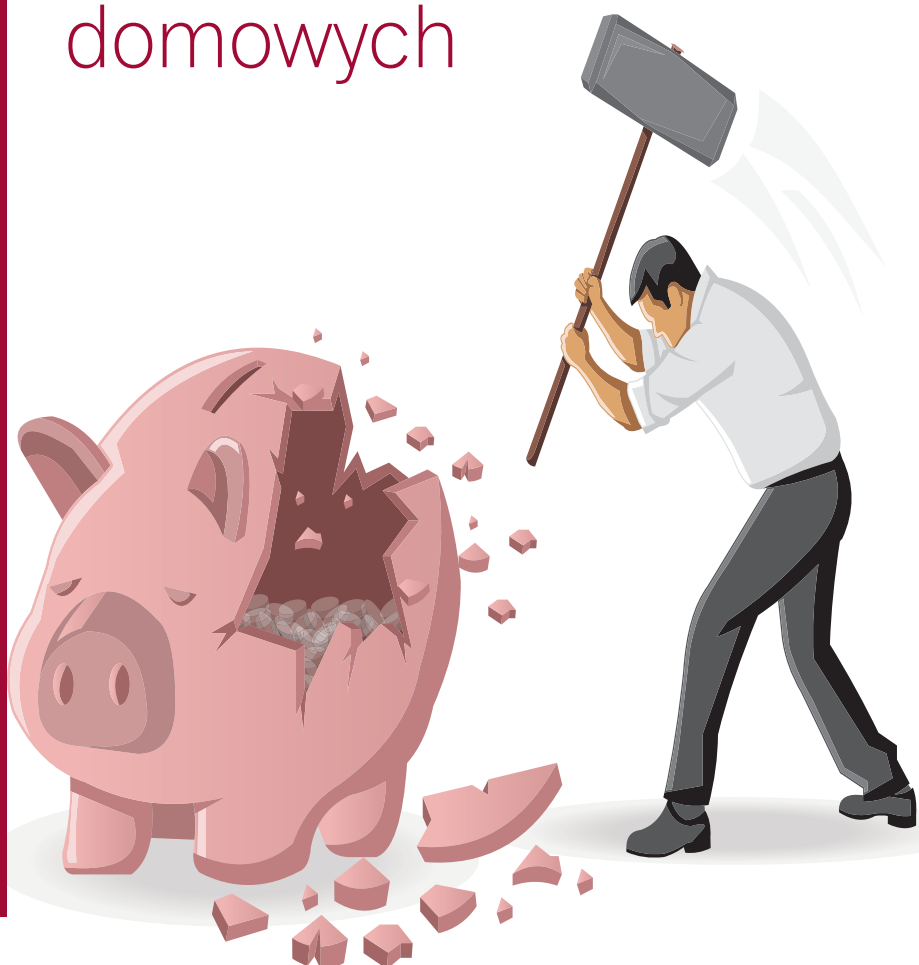
WRZESIEŃ 2012

RAPORT BIURA INFORMACJI KREDYTOWEJ

Migracja kredytów na rynek nieregulowany przyczyną spadku ilości kredytów ratalnych i gotówkowych przyznawanych przez banki.

Spadek ilości i wartości nowych kredytów mieszkaniowych wzmacnia tendencje recesyjne w gospodarce.

Posucha na rynku kredytów dla gospodarstw domowych

BIURO INFORMACJI KREDYTOWEJ

KONKURS

II EDYCJA

NA NAJLEPSZE PRACE MAGISTERSKĄ I DOKTORSKĄ

INFORMACJA W PROCESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Konkurs na najlepsze prace magisterską i doktorską, o nagrodę Biura Informacji Kredytowej, jest realizowany w ramach projektu edukacyjnego BIK.

Celem Konkursu jest budowanie wiedzy o systemach wymiany informacji finansowej, wpływie informacji kredytowej i gospodarczej na zarządzanie ryzykiem oraz funkcjonowanie gospodarki.

Szczególnie cenione są aspekty innowacyjne i praktyczne, które mogłyby mieć zastosowanie w rozwiązaniach Biura Informacji Kredytowej.

Ustanowienie II edycji konkursu

Kolejna już, II edycja Konkursu została ustanowiona w 2012 r. Organizatorem Konkursu jest Biuro Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Zygmunta Modzelewskiego 77A.

Zasady i kryteria

Konkurs skierowany jest do absolwentów państwowych i niepaństwowych szkół wyższych w całej Polsce, zarówno studiów dziennych, zaocznych, jak i wieczorowych, w szczególności na kierunkach ekonomicznych.

Konkurs obejmuje prace, które uzyskały minimalną ocenę dobrą i w oparciu o które obroniono egzamin magisterski lub doktorski w terminie od 1 października 2012 r. do 30 września 2013 r.

Nominacje i proces oceny prac

Szczegółowy opis przedmiotu Konkursu, sposobu zgłaszania prac wraz z kartą zgłoszenia, proces ich oceny - znajduje się w Regulaminie na stronie internetowej www.bik.pl w zakładce "Konkurs".

Zgłaszanie prac odbywa się wyłącznie w formie elektronicznej, poprzez przesłanie prac na adres mailowy konkurs@bik.pl, najpóźniej do 31 października 2013 r.

Jury Konkursu, które tworzą profesorowie oraz wybitni praktycy, uznani specjaliści w dziedzinie ekonomii i bankowości wyłoni zwycięzców.

Autorom najlepszych pracy magisterskiej i doktorskiej, przyznane zostaną nagrody pieniężne.

Na rynku kredytów dla gospodarstw domowych panuje posucha. Ilości nowych kredytów idą w dół we wszystkich segmentach rynku: ratalnych i gotówkowych, kart kredytowych i mieszkaniowych. O ile korekta na rynku po przegrzaniu koniunktury w latach 2007–2008 jest rzeczą zrozumiałą i pozytywną, sprzyjała ona stabilności sektora – to obecne spadki kredytowania przez banki powinny zastanowić. Obecne silne spadki w niewielkim stopniu mogą być wytłumaczone makroekonomią. Pracujących w gospodarce narodowej przybywa, choć powoli. Rośnie wprawdzie bezrobocie, ale przecież pracujący, a nie bezrobotni i nieaktywni zawodowo, tworzą rynek kredytowy.

Przyczyny załamania w sprzedaży kredytów dla gospodarstw domowych są różne. Przede wszystkim poważny, sygnalizowany już w poprzednim „KREDYT TRENDY”, spadek nowych kredytów ratalnych i gotówkowych zapoczątkowany w ostatnich miesiącach 2011 r. jest w przeważającej części pozorny. Wynika on z migracji kredytów, zwłaszcza związanych ze sprzedażą ratalną na rynek nieregulowany. Do wniosków takich doszliśmy, analizując akcję kredytową banków najsilniej zaangażowanych w takie kredyty oraz konfrontując dane kredytowe z informacjami GUS o sprzedaży firm handlujących meblami, sprzętem TV i AGD. Jeśli hipoteza jest prawdziwa, popyt został zasilony podobną albo tylko nieco mniejszą dawką środków jak w roku poprzednim. Szacujemy, że firmy pożyczkowe obsługujące sprzedaż ratalną (nie mylić z piramidami) udzielają miesięcznie 50–80 tys. drobnych kredytów. Uruchomienie nowego kanału sprzedaży tworzy ryzyka związane z nieuczestniczeniem firm pożyczkowych w systemie wymiany informacji

Poważnym problemem jest gwałtowny spadek ilości, a jeszcze silniejszy wartości nowych kredytów mieszkaniowych. Na pewno wpływa to pozytywnie na poziom ryzyka kredytowego, ale oznacza też odcięcie od kredytowania, a zatem od szans na mieszkanie, znacznej grupy. Jest to poważny problem społeczny i polityczny. Ograniczenie kredytowania mieszkalnictwa wzmacnia tendencje recesyjne w gospodarce. Obecnie działa procyklicznie.

Dr Krzysztof Markowski

Prezes Zarządu Biura Informacji Kredytowej

Kredyty konsumpcyjne

– ciągle ostro w dół

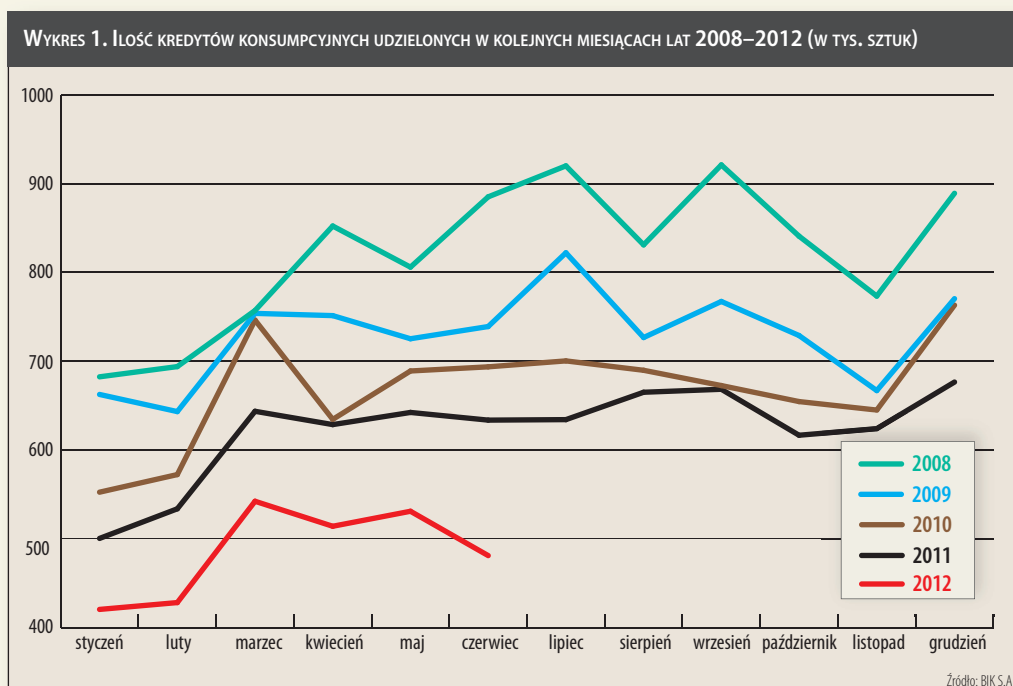
2972 tys. kredytów ratalnych i gotówkowych udzieliły banki w I półroczu 2012 r., z czego 1581 w drugim kwartale. Oznacza to spadek ilości udzielonych kredytów w stosunku do roku poprzedniego o 17%.

Utrzymuje się więc, zaobserwowany w poprzednim „KREDYT TRENDY”, spadek akcji kredytowej. Spadek ten jest wynikiem wyprowadzania kredytów (zwłaszcza ze sprzedażą ratalną) do powiązanych z bankami grupy *consumer finance* firm pożyczkowych. Spadki akcji kredytowej w wymiarze ilościowym wystąpiły, choć w znacznie mniejszym stopniu u innych poważnych graczy na rynku kredytów konsumpcyjnych. Ry-

nek kredytów konsumpcyjnych jest mocno skoncentrowany. Siedmiu kredytodawców udziela 75% ilości kredytów ratalnych i gotówkowych. W I półroczu udzielono o około 600 tys. kredytów mniej niż rok wcześniej. Przynajmniej połowa spadku jest skutkiem migracji, spadek w 2012 r. jest dwukrotnie większy niż był rok wcześniej. Analizując kredyty grupy *consumer finance*, można przypuszczać, że nawet dwie trzecie spadku udzielonych przez banki kredytów jest skutkiem migracji.

Obecnie na rynku regulowanym (banki i SKOK-i) udzielanych jest miesięcznie nieco ponad pół miliona kredytów ratalnych i gotówkowych. W szczycie koniunktury (2008 r.) udzielanych kredytów przez system

bankowy i SKOK-i było blisko 900 tys., od tego czasu akcja kredytowa systematycznie malała. Poziom sprzedaży kredytów ratalnych i gotówkowych był w I półroczu o 1/3 niższy w porównaniu z 2008 r.

Kształtowanie się sprzedaży kredytów konsumpcyjnych ratalnych i gotówkowych w latach 2008–2012 pokazuje **WYKRES 1**. Zwraca na nim uwagę brak sezonowych wzrostów akcji kredytowej w miesiącach letnich w latach 2010–2011. Nie należy więc spodziewać się ożywienia na rynku tego lata, choć niektóre banki rozpoczęły akcje reklamowe.

W akcji kredytowej nie ma oznak skracania/wydłużania okresów, na które kredyty są udzielane. Prezentowane w poprzednich „KREDYT TRENDY” wykresy udziału kredytów czynnych w poszczególnych generacjach (rocznikach) w kolejnych miesiącach po udzieleniu pokrywają się, także obecnie, ze sobą.

Silnemu spadkowi akcji kredytowej w ujęciu ilościowym towarzyszy lekki wzrost nowych kredytów w wymiarze wartościowym. Wartość kredytów ratalnych i gotówkowych na rynku regulowanym (banki i SKOK-i) wyniosła w I półroczu nieco ponad 30 mld zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 6%. Wzrosła więc przeciętna wartość udzielonego w II półroczu 2012 r. kredytu/pożyczki. W „KREDYT TRENDY” w czerwcu 2012 r. analizowaliśmy duże kredyty na bazie danych z I kw. 2011 r. Kredyty konsumpcyjne rosły wówczas tylko w tym segmencie. Obecny wzrost średniej wartości kredytu wynika głównie z migracji drobnych pożyczek na rynek nieregulowany, ale być może tendencja wzrostu kredytowania w segmencie kredytów konsumpcyjnych na duże kwoty jest kontynuowana. Będziemy to monitorować.

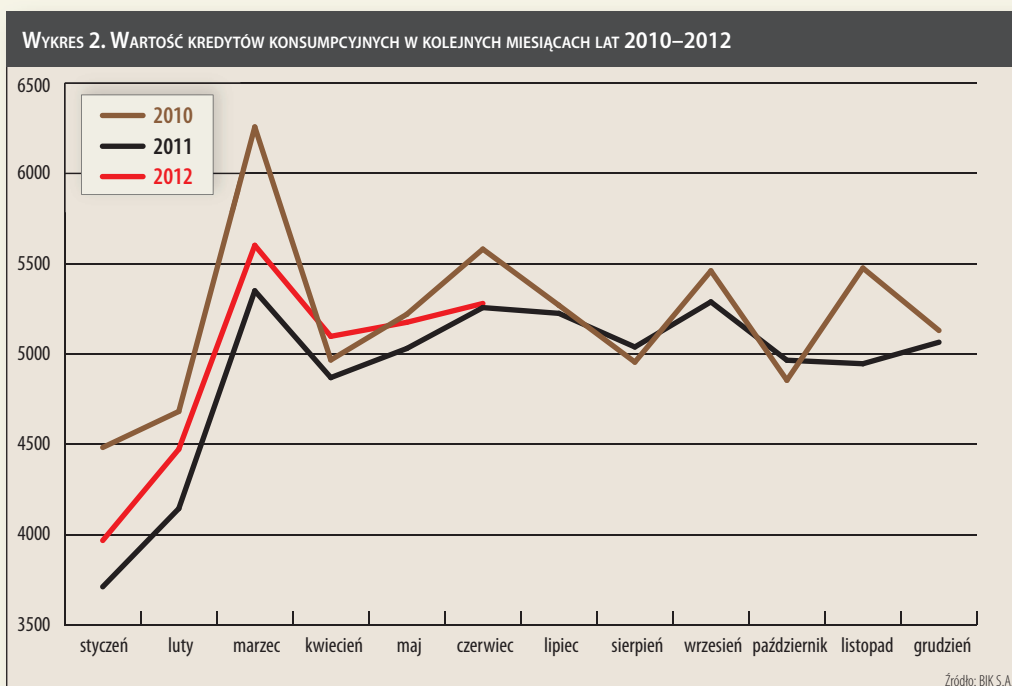

Tabela 1. Wartość kredytów ratalnych i gotówkowych w I półroczach lat 2008–2012 oraz przeciętna wysokość pożyczki

	2008	2009	2010	2011	2012
Wartość (w mln zł)	37 136	36 400	31 193	28 366	30 086
Średni kredyt (w tys. zł)	7 940	8 514	8 023	7 919	10 123

Źródło: BIK S.A.

Na **WYKRESIE 2** pokazana jest wartość kredytów ratalnych i gotówkowych udzielonych w kolejnych latach 2010–2012. W poprzednich raportach „KREDYT TRENDY” podawaliśmy na podobnym wykresie także wartości dla lat wcześniejszych. Obecne ich pominięcie lepiej pokazuje bieżące tendencje, a zainteresowani wcześniejszymi danymi czytelnicy mogą sięgnąć po poprzednie edycje „KREDYT TRENDY”. Na **WYKRESIE 2** wyraźnie widać, że, poczynając od 2010 r., poziom kredytowania przez sektor w ujęciu wartościowym był stabilny. W latach 2008–2009 był dużo wyższy. W roku 2012 rozpoczęła się tendencja wzrostu wartości nowych kredytów konsumpcyjnych.

W wymiarze wartościowym zaznacza się wakacyjny, sezonowy wzrost sprzedaży kredytów konsumpcyjnych. W ujęciu ilościowym nie występował.

Analiza *vintage*

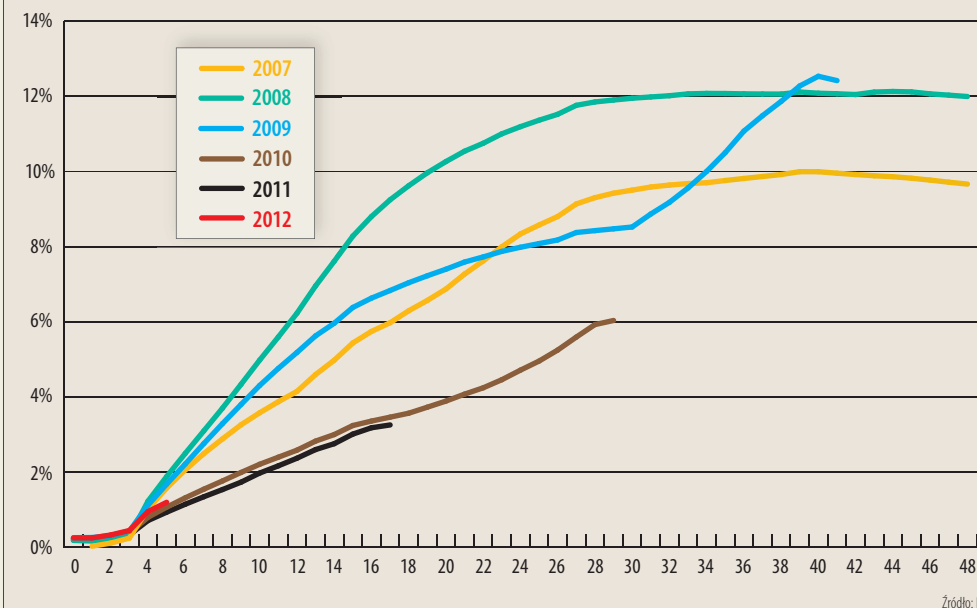
Kredyty ratalne i gotówkowe – jakość portfeli generowanych od 2007 do 2012 r.

Przypomnijmy: analiza *vintage* to standardowa metoda używana przez banki do oceny jakości kolejnych generacji kredytów udzielonych w przeszłości. W raporcie „KREDYT TRENDY” analizujemy jakość portfeli kredytów ratalnych i gotówkowych wygenerowanych w kolejnych miesiącach lat 2007–2011.

Tradycyjnie przedstawiamy w „KREDYT TRENDY” analizę jakości portfeli kredytowych w metodzie *vintage*. Jest to standardowa metoda analizy poziomu ryzyka portfeli generowanych w kolejnych rocznikach bądź miesiącach. Polega ona na porównaniu poziomu strat/opóźnień w obsłudze ujawnianych w kolejnych latach/miesiącach po udzieleniu. We wszystkich poprzednich edycjach opisywaliśmy tę metodę nieco szerzej. Czytelnicy nieznający tej metody mogą sięgnąć do poprzednich edycji. Wartości wskaźników straconych/zagrożonych liczone tą metodą są różne od wskaźników publikowanych przez KNF. W tamtej (standardowej) metodzie liczy się relacje kapitału opóźnionego w obsłudze na moment analizy do całego kapitału pozostają-

WYKRES 3. KREDYTY STRACONE (OPÓŹNIONE W OBSŁUDZE POWYŻEJ 90 DNI) W % ILOŚCI RACHUNKÓW DANEGO ROCZNIKA W KOLEJNYCH MIESIĄCACH PO UDZIELENIU

Źródło: BIK S.A.

cego w spłacie. W metodzie *vintage* analizuje się relacje należności zagrożonych do wartości umów zawartych w danej generacji (łącznie z rachunkami zamkniętymi) bądź, w prezentowanym tu ujęciu ilościowym, relacje ilości rachunków opóźnionych w obsłudze do ilości rachunków otwartych w danej generacji. Generalnie wskaźniki standardowe mierzą jakość bilansu banku, przy liczeniu metodą *vintage* ocenie podlega poziom ryzyka kredytowania.

Na **WYKRESIE 3** pokazujemy udziały rachunków opóźnionych w obsłudze powyżej 90 dni w generacjach (rocznikach 2007–2012) w kolejnych miesiącach po udzieleniu. Straty w najgorszych generacjach wystąpiły na 12% rachunków otwartych w 2008 i na początku 2009 r.

Rocznik 2009 był słaby tylko w I połowie, w drugiej połowie 2009 r. banki zdecydowanie zaostryły kryteria udzielania kredytów, skutkiem czego portfele później generowane wykazały znacznie niższy odsetek strat na rachunkach. Ta niejednorodność jakości portfela wygenerowanego w 2009 r. wyjaśnia nietypowy przebieg linii *vintage* tego rocznika na **WYKRESIE 3**. Po 30 miesiącach linia niebieska idzie ostro w górę, ale od końca 2009 r. minęło właśnie 30 miesięcy i tylko ten punkt linii na wykresie obrazuje jakość (średnią) całego rocznika. Prawe fragmenty linii przekraczające 12% obrazują jakość portfeli wygenerowanych w styczniu i lutym 2009 r. W portfelu wygenerowanym w I kw. 2009 r. poziom strat przekroczył obecnie 12%. Na **WYKRESIE 4** pokazujemy linie kwartalnych generacji portfeli z przełomu 2008/2009. Radykalna poprawa przez banki jakości kredytowania w trakcie 2009 r. stanowi duże osiągnię-

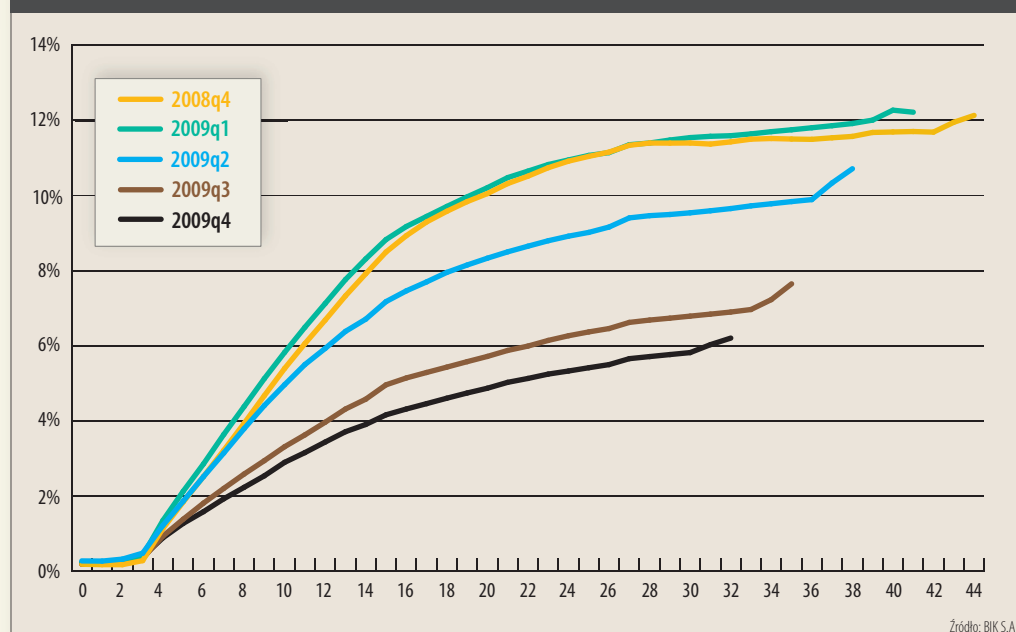
cie sektora. Jednym z instrumentów tego dokonania była intensyfikacja korzystania przez banki z raportów BIK. Mimo późniejszych spadków akcji kredytowej, ilość pobieranych raportów kredytowych przez banki silnie rosła w latach 2009–2011.

Portfele kredytów konsumpcyjnych z lat 2010–2012 podążają wspólną ścieżką, na **WYKRESIE 3** prawie się pokrywają. Finalny poziom strat na tych portfelach będzie znacząco niższy w porównaniu z portfelami 2008–2009. Ekstrapolując dotychczasowy przebieg linii *vintage* (**WYKRES 3**), można pokusić się o prognozę finalnego poziomu strat w rocznikach 2010–2012.

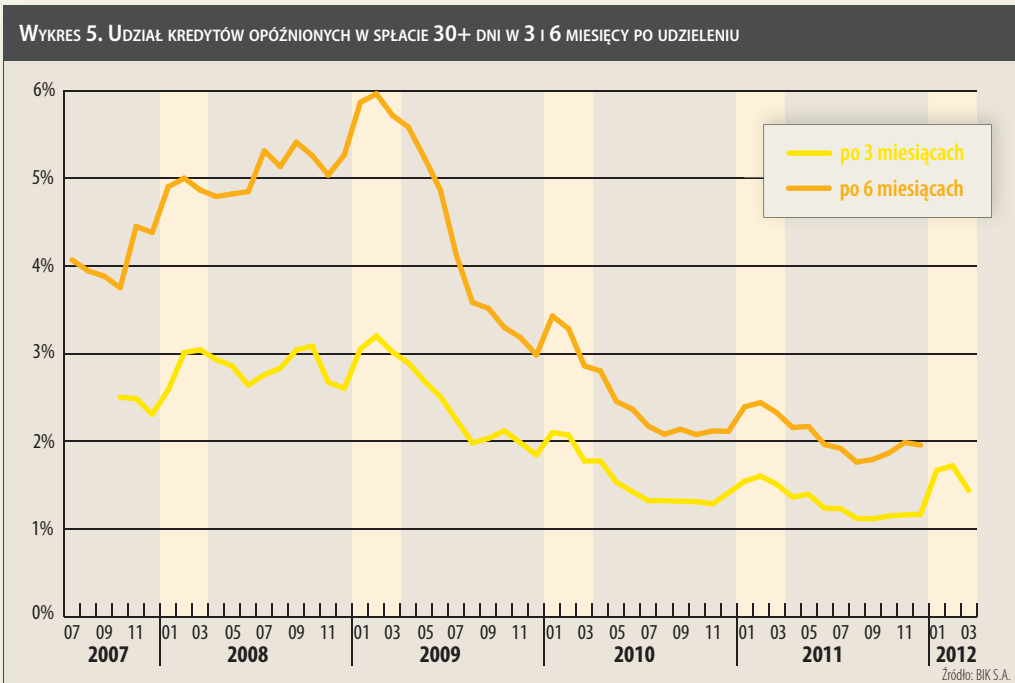
W rocznikach 2007–2008 finalny poziom strat ujawniał się w okolicach trzydziestego miesiąca po udzieleniu i wyniósł wówczas odpowiednio 9,7% i 12,08%. Najstarsze styczniowe generacje rocznika 2010 mają już za sobą 29 miesięcy i wykazują straty na poziomie 6,03% rachunków. Straty w roczniku 2010 zapewne jeszcze wzrosną wraz z dojrzewaniem kredytów otwar-

WYKRES 4. KREDYTY STRACONE (90+ DNI) W % KWARTALNYCH GENERACJI Z ROKU 2009 I IV KWARTAŁU 2008 R.

Źródło: BIK S.A.

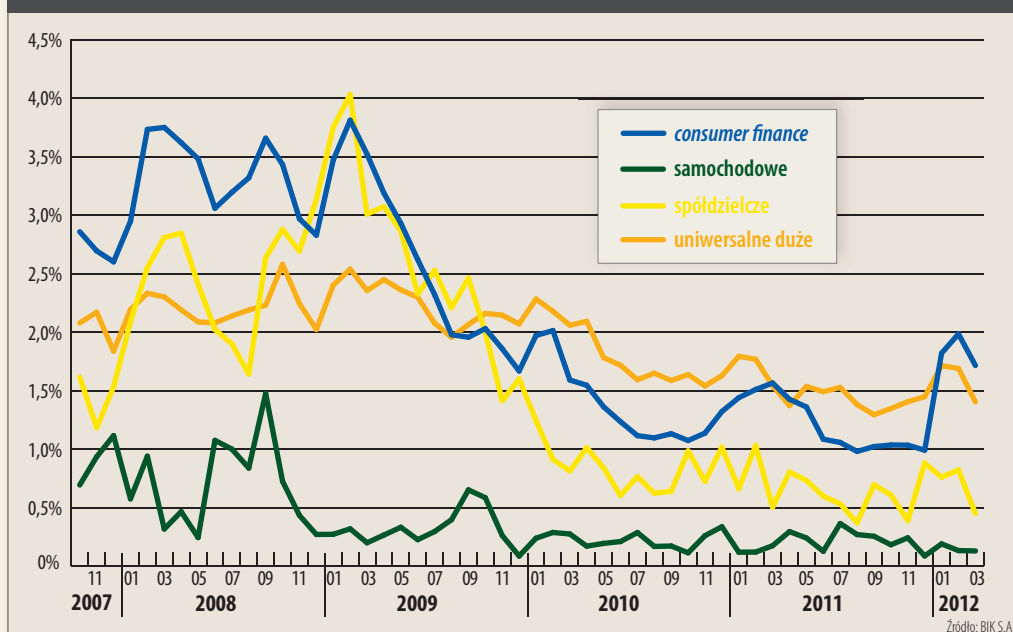

tych w kolejnych miesiącach tego rocznika, mało jednak prawdopodobne, aby – gdy wszystkie dojrzeją – wykazywały udział strat na poziomie wyższym niż 7%. Przy tym poziomie strat roczniki te i następne będą wysoce rentowne.

Obecna migracja drobnych kredytów na rynek nieregulowany (i poza pole obserwowane przez BIK) może uczynić ekstrapolowanie przebiegu linii *vintage* dla rocznika 2012 niemiarodajną. Pierwsze miesięczne generacje rocznika 2012 (**WYKRES 5**) zachowują się po 3 miesiącach od udzielenia niestabilnie (opóźnienie powyżej 30 dni). Będziemy analizować dokładnie te portfele w kolejnych edycjach. Należało się spodziewać, że znaczne zmniejszenie ilości drobnych kredytów powinno skutkować spadkiem udziału kredytów opóźnionych (w wymiarze ilościowym), gdyż drobne kredyty

WYKRES 6. UDZIAŁ KREDYTÓW OPÓŹNIONYCH W SPŁACIE 30+ DNI W 3 MIESIĄCE PO UDZIELENIU W GRUPACH RÓWIEŚNICZYCH

mają wyższą szkodowość, a stało się inaczej. Być może są to zmiany trendów o przejściowym charakterze wynikające ze zmian metodologicznych. Słaba jakość portfeli ze stycznia i lutego 2012 r. wystąpiła we wszystkich grupach rówieśniczych, poza bankami samochodowymi (WYKRES 6). Portfele z marca powróciły do poprzedniej jakości. Trzeba mieć także na uwadze, że we wszystkich analizowanych latach portfele z pierwszego kwartału są przeciętnie gorsze. Skala pogorszenia w I kw. 2012 r. jest jednak większa w porównaniu z występującą w latach poprzednich. Słabe są zwłaszcza styczniowe i lutowe portfele niektórych dużych banków uniwersalnych i w grupie *consumer finance*.

Kredyty mieszkaniowe

Nowych kredytów mieszkaniowych udziela się coraz mniej, spadki ilości udzielonych kredytów w II kw. 2012 r. są niemal tak gwałtowne jak spadki w kredytach ratalnych i gotówkowych.

Znaczna część spadków ilości otwieranych nowych kredytów konsumpcyjnych wynika z migracji akcji kredytowej na rynek nieregulowany, jest więc problemem dla sektora bankowego, ale poziom kredytowania gospodarstw domowych jest prawdopodobnie na niewiele niższym poziomie niż przed rokiem. Spadek ilości i wartości kredytów mieszkaniowych dotyczy całej gospodarki, a nie tylko sektora bankowego.

Kredytów mieszkaniowych w II kw. udzielono o 18,8% mniej niż przed rokiem, w I kw. spadek wynosił tylko 5,5%. W II kw. można było się spodziewać ożywienia akcji kredytowej o charakterze sezonowym, ale udzielono w nim tylko o 2% więcej kredytów mieszkaniowych w porównaniu z I kw. Ilości kredytów mieszkaniowych w drugich kwartałach lat 2009–2012 oraz wskaźniki

dynamiki r./r. pokazuje **TABELA 2**. Być może skala kredytowania mieszkalnictwa w drugiej połowie 2012 r. będzie niższa niż w kryzysowym 2009 r.

Tabela 2. Ilości kredytów mieszkaniowych w drugich kwartałach i dynamika r./r.

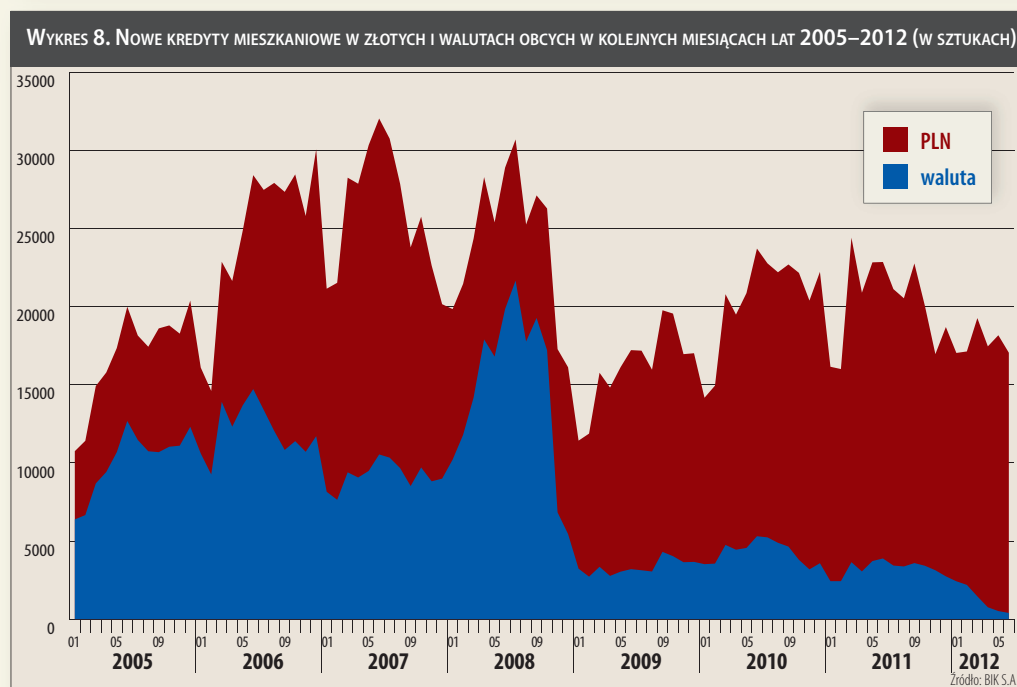
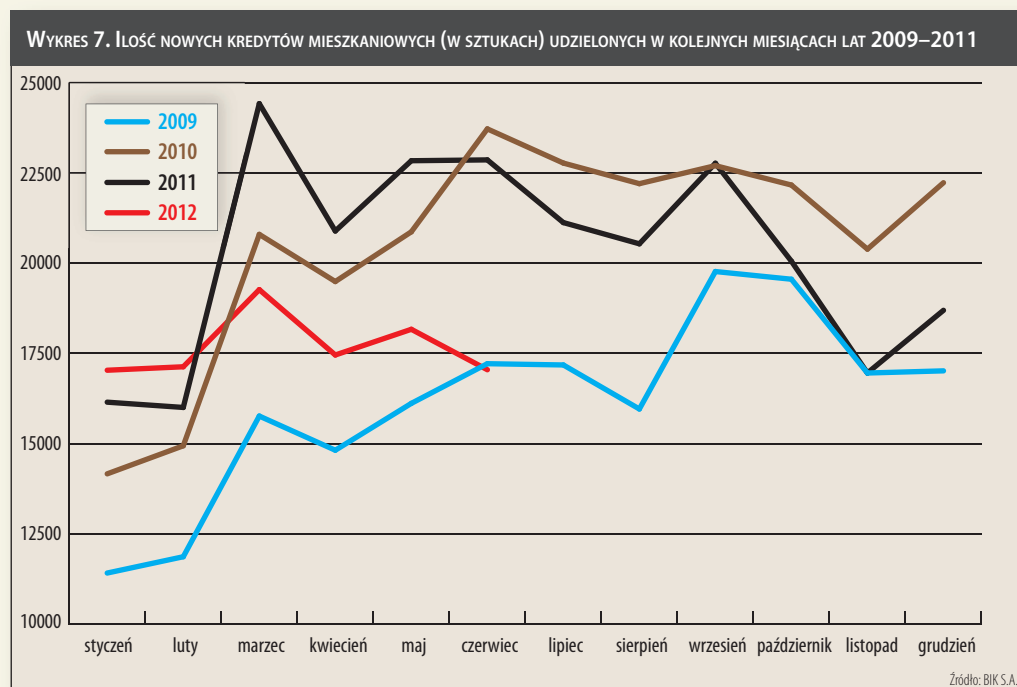
2009	2010	2011	2012
48 158	64 074	66 583	54 458
58,2%	133,1%	103,9%	81,2%

Zródło: BIK S.A.

Przebieg akcji kredytowej w latach 2009–2012 pokazuje **WYKRES 7**. Spadki akcji kredytowej w mieszkaniówce rozpoczęły się w III kw. 2011 r. i stale się pogłębiają. Spadki w wymiarze wartościowym są jeszcze większe, gdyż zanikają kredyty walutowe, które były udzielane na znaczne wyższe od kredytów złotych kwoty, zaś średnia kwota kredytu złotowego jest względnie stała na poziomie poniżej 200 tys. zł.

Kredytów walutowych udzielono w II kw. 2012 r. tylko 1,7 tys. szt., w I kw. było ich jeszcze 6 tys., a w szczycie hossy na te kredyty w II kw. 2008 r. 55 tys. Brak dewiz w bankach i nacisk regulatorów odniosły skutek.

Rozmiary akcji kredytowej i jej strukturę walutową pokazuje **WYKRES 8**.

JAKOŚĆ PORTFELI MIESZKANIOWYCH

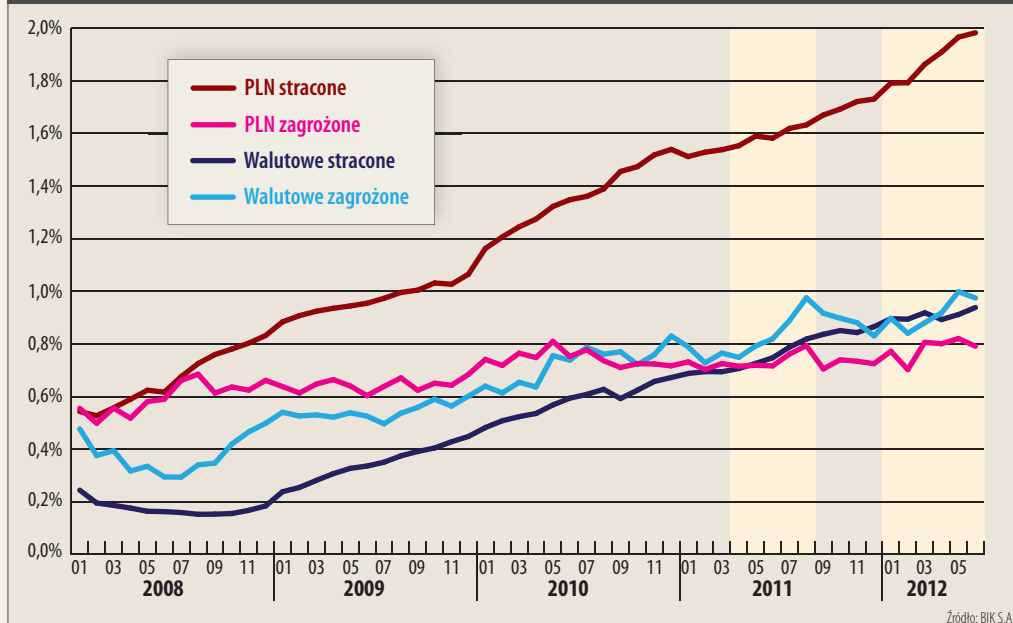
Portfele kredytów mieszkaniowych są względnie młode. Przed 2005 r. udzielano niewiele kredytów. Spadki stóp procentowych do poziomu jednocyfrowego i dostępność tanich kredytów w walutach obcych uczyniły te kredyty dostępnymi w latach 2005–2007 dla dość szerokiego grona osób. Oceniając zmiany w jakości tych portfeli, należy mieć świadomość, że są to kredyty bardzo młode, które muszą z biegiem czasu się jeszcze psuć. Jak dotąd psują się one z biegiem czasu liniowo, jeśli przyjąć standardową miarę jakości portfela (**WYKRES 9**) – relację rachunków opóźnionych w obsłudze powyżej 90 dni do ogółu rachunków czynnych na datę obserwacji. Nie jest to dobra miara, gdyż z biegiem czasu struktura wieku portfeli w bilansach musi się starzeć, szczególnie w okresach spowolnienia udzielania nowych kredytów, więc jakość musi się pozornie pogarszać. W portfelu walutowym obecne wygaszanie nowej akcji kredytowej musi prowadzić do wzrostu wskaźników kredytów zagrożonych. W portfelu złotowym dość częste są przedterminowe spłaty kredytów, skutkiem czego mianownik wskaźnika spada, a wskaźnik rośnie. Tego typu zmiany w wartości wskaźników nie powinny być interpretowane jako zmiany jakości kredytów. Tych błędów w interpretacji wskaźników kredytów straconych/zagrożonych, przynajmniej częściowo, można uniknąć, analizując jakość kolejnych generacji kredytów (metoda *vintage*).

Zwraca uwagę przyspieszone dojrzewanie portfela złotowego w 2012 r. Portfel złotowy popsuł się między grudniem a czerwcem aż o 0,19%. Jest to niepokojące, ale przyczyny mogły być różne: wzrost WIBOR, przedpłaty kredytów, przewalutowania kredytów walutowych w trybie windykacyjnym. Portfel walutowy popsuł się w tym czasie o 0,14 pkt.

Na koniec czerwca 2012 r. banki miały w portfelach blisko 950 tys. kredytów czynnych otwartych po 2004 r., z czego 18,8 tys. miało opóźnienie w obsłudze powyżej 90 dni (ponad trzy niezapłacone raty). W pierwszych sześciu miesiącach przybyło do tej grupy 3,5 tys. rachunków.

WYKRES 9. UDZIAŁ KREDYTÓW STRACONYCH (OPÓZNIANYCH 90+ DNI) ORAZ ZAGROŻONYCH (30 + DNI, ALE MNIJ NIZ 90 DNI) W PORTFELACH KREDYTÓW UDZIELONYCH PO 2004 R.

W portfelu walutowym jest czynnych 612,3 tys. rachunków, opóźnienia poważne, powyżej 90 dni są obecnie na 5,7 tys. rachunków, w ciągu ostatnich sześciu miesięcy 900 kredytów zwiększyło grupę 90 +.

Pilnej obserwacji wymaga grupa kredytobiorców z kłopotami, być może przejściowymi. Definiujemy je jako rachunki mające więcej jak 30 dni opóźnienia w obsłudze (jedna rata), ale mniej niż 90 dni (trzy raty).

W portfelu złotowym ilość rachunków tej grupy wynosi 7,5 tys. i rośnie umiarkowanie. Od początku 2012 r. przybyło niecałe 700 rachunków. Udział kredytów poważnie zagrożonych (90+) stanowi 71% rachunków zagrożonych, 19% to rachunki w sytuacji przejściowej.

W portfelu walutowym liczba rachunków poważnie zagrożonych jest nawet nieco mniejsza niż rachunków z trudnościami (być może) przejściowymi.

Niepokoici natomiast silny wzrost liczby rachunków w sytuacji przejściowej, zwłaszcza w portfelu walutowym, co widać na wykresie w polach zaznaczonych jaśniejszym tłem. Szybki wzrost udziałów rachunków w sytuacji przejściowej w pierwszej połowie 2012 r. interpretowaliśmy jako skutek słabnięcia złotego. Miał on istotnie charakter przejściowy, gdyż linia poważnych zagrożeń na **WYKRESIE 9** nie powtórzyła z opóźnieniem tendencji wzrostowych w kategorii przejściowej w poprzednim „KREDYT TRENDY”. W 2012 r. znów w portfelu walutowym wzrosła ilość rachunków o przejściowych trudnościach (aż o 17,8%), mimo że złoty się umacnia. Będziemy te wielkości obserwować w kolejnych „KREDYT TRENDY”.

W portfelach złotych jest 18,8 tys. rachunków poważnie zagrożonych (90+), w walutowym jest ich prawie 6 tys. KNF wśród tych 18,8 tys. zidentyfikował 2484 kredyty, które pierwotnie były walutowe, ale przeszły do portfela złotowego w procesach windykacyjnych.

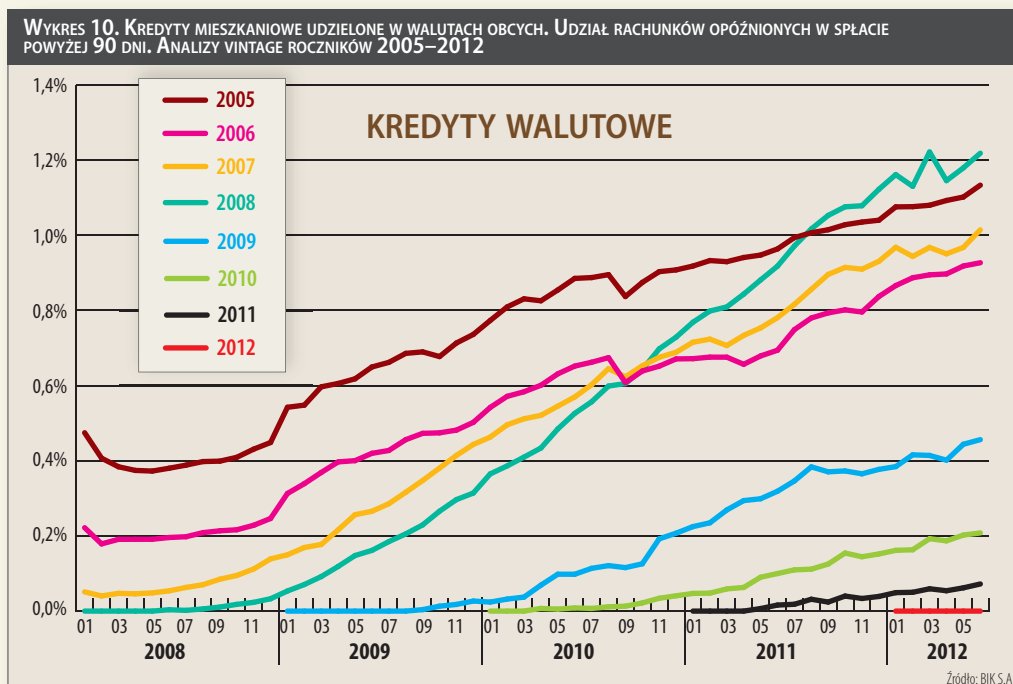
ANALIZA VINTAGE

Analiza *vintage* pozwala uniknąć niektórych pułapek interpretacyjnych występujących przy ocenianiu jakości kredytów na podstawie wskaźników standardowych. Ponieważ każdą generację analizujemy oddzielnie, proces starzejącej się struktury portfela można, stosując analizę *vintage*, odróżnić od zmian jakości kredytowania. Także przedpłaty kredytów nie zakłócają oceny jakości portfeli w metodzie *vintage*, gdyż kredyty spłacone, inaczej jak w metodzie standardowej, pozostają w mianowniku współczynnika, a w liczniku są traktowane jako kredyty dobre. Skomplikowana jest

ocena wpływu refinansowań kredytów na ocenę jakości portfeli, gdy chcemy ocenić relatywną jakość portfela walutowego i złotowego. Temat wpływu przewalutowań na relatywną jakość portfeli analizowaliśmy w poprzedniej, czerwcowej, edycji „KREDYT TRENDY”.

Długoletnie kredyty mieszkaniowe prezentujemy na wykresach *vintage* (z wyjątkiem **WYKRESU 13**) w nieco inny sposób niż przy analizie kredytów konsumpcyjnych. Na osi poziomej oznaczone są daty obserwacji, na pionowej udział (ilościowy) rachunków opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni. Jakość kolejnych generacji wyrażona jest kątem nachylenia linii *vintage*. Im bardziej stroma, tym rocznik psuje się szybciej. Analizujemy oddzielnie portfele złote i walutowe, gdyż mają one odmienne profile ryzyka, choć procesy refinansowania kredytów przez

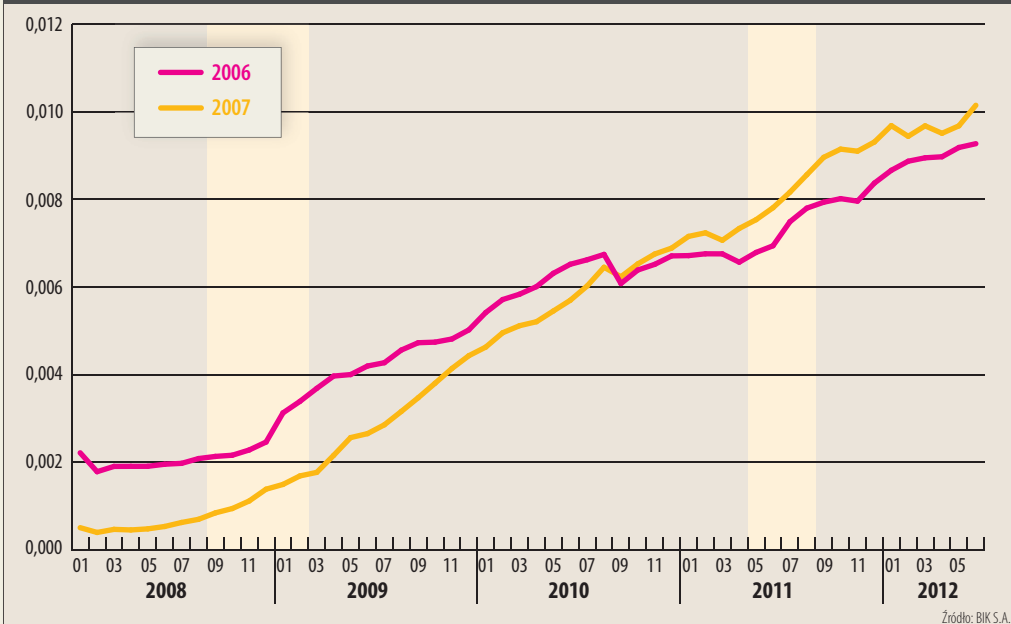
kredytobiorców, zwłaszcza połączone ze zmianą waluty kredytu czynią te różnice mniej oczywistymi.

PORTFELE WALUTOWE

Wprowadzenie do analizy nowych dokonywanych w II kw. obserwacji (**WYKRES 10**) kształtowania się jakości portfeli walutowych kredytów mieszkaniowych nie wnosi wiele do obserwowanych wcześniej trendów. Najgorszy jest portfel powstały w 2008 r. (linia zielona), niewiele mu ustępuje rocznik 2007 (linia żółta). Oba te roczniki to szczyt koniunktury na rynku, z tym że w 2008 r. przeważały w akcji kredytowej kredyty walutowe (62% udziału w ilości udzielonych kredytów w tym roczniku), zaś w 2007 r. złotowe (udział 64,5%). Wyraźnie widać, że wzrost udzielanych w tych latach kredytów wiązał się ze wzrostem ich ryzyka.

W czerwcowym „KREDYT TRENDY” zwróciliśmy uwagę na przyspieszanie psucia się kredytów walutowych udzielonych w latach, gdy złoty był silny. Kredytobiorcy z tych lat odczuwają rosnące raty w swych budżetach. Na **WYKRESIE 15** w czerwcowym „KREDYT TRENDY” pokazaliśmy na 30-dniowych liniach *vintage* przyspieszenie psucia się portfeli utworzonych w latach 2006 i 2007 między majem a sierpniem 2012 r. To przyspieszenie psucia portfeli wygasło już jesienią, a późniejsze umacnianie się złotego w 2012 r. ustabilizowało udział rachunków opóźnionych w obsłudze powyżej 30 dni w roczniku 2007 i spowodowało wyraźne spowolnienie wzrostu w roczniku 2006.

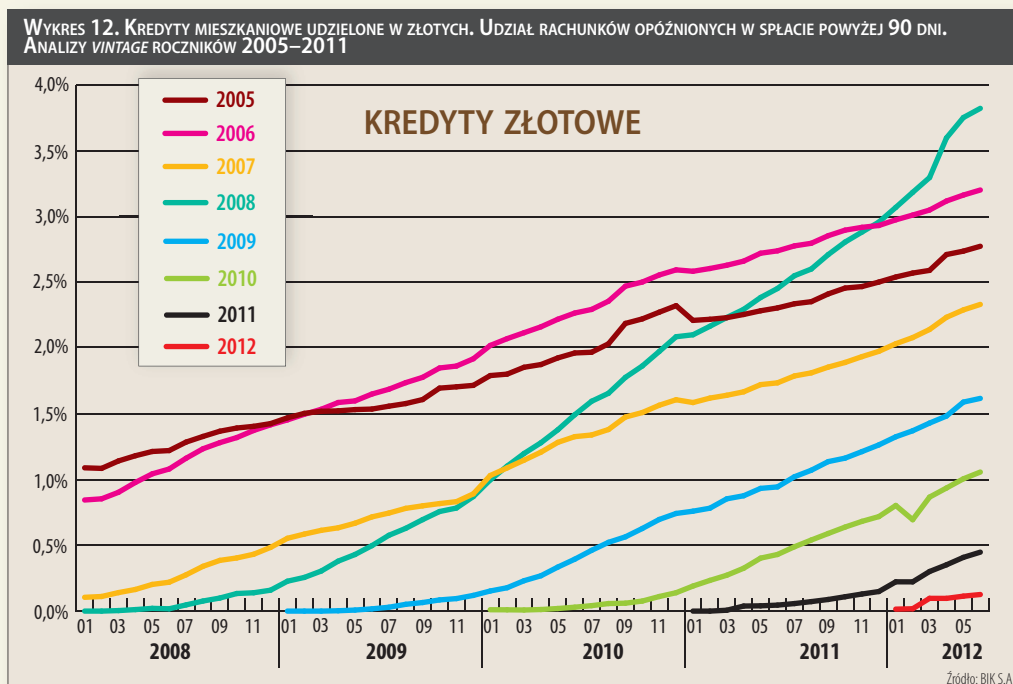
WYKRES 11. WALUTOWE KREDYTY MIESZKANIOWE ROCZNIKI 2006 I 2007. UDZIAŁ RACHUNKÓW OPÓŹNIONYCH W SPŁACIE POWYŻEJ 90 DNI. ANALIZA VINTAGE

Kłopoty ze spłatą kredytów walutowych wynikające ze słabnięcia złotego w I połowie 2011 r. były przejściowe. Linie *vintage* roczników 2006 i 2007 (WYKRES 11) mierzące poziom trwałych (powyżej 90 dni) opóźnień w obsłudze nie pokazują wyraźnego przyspieszenia psucia tych portfeli mogącego być skutkiem wzrostu rat w pierwszej połowie 2012 r.

PORTFELE ZŁOTOWE

Udział rachunków opóźnionych w obsłudze jest we wszystkich rocznikach w portfelu złotowym wyższy w porównaniu z portfelem walutowym. Portfel złotowy

psuje się też szybciej. Różnice w jakości portfeli są mniejsze, jeśli skoryguje się dane o kredytach przewalutowywanych w trybie windykacyjnym („KREDYT TRENDY”, czerwiec 2012 r.).¹

Linie *vintage* dla kredytów złotych roczników 2005–2012 pokazuje **WYKRES 12**. Podobnie jak w przypadku portfeli walutowych, rocznik 2008 jest najgorszy i psuje się najszybciej. Zwraca uwagę słabość rocznika 2006, który w portfelu walutowym wygląda dobrze. Być może wejście w życie *Rekomendacji S* w 2006 i wcześniejsze działania nadzorcze przyniosły przejściowy skutek – zmniejszenie skali ryzykownych kredytów w walucie w 2006 r. i ich wzrost w portfelu złotowym.

Pomiędzy grudniem 2011 a czerwcem 2012 r. wzrost udziału rachunków opóźnionych w spłacie 90+dni w portfelach pochodzących z lat 2005–2011 pokazuje **TABELA 3**.

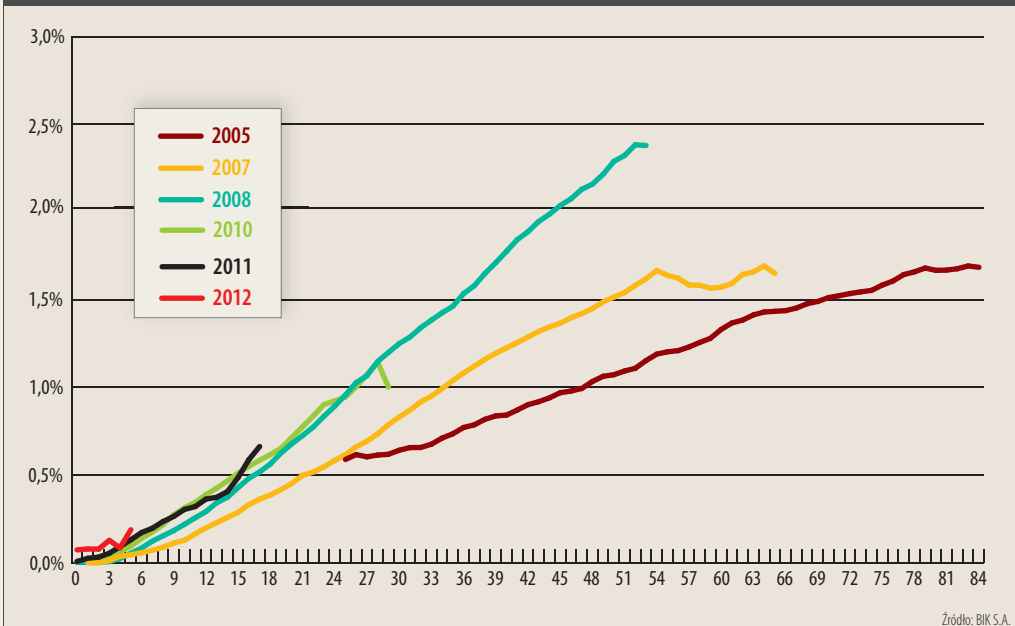
Tabela 3. Wzrost udziału rachunków opóźnionych w obsłudze powyżej 90 dni w roku 2012 (w punktach procentowych) w rocznikach pochodzących z lat 2005–2011

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0,22	0,27	0,40	0,86	0,36	0,34	0,30

Źródło: BIK S.A.

¹ **TABELA 11** w czerwcowym „KREDYT TRENDY” podsumowująca analizę wpływu przewalutowań zawierała błąd. Poprawiona jest w wersji elektronicznej na stronie www.bik.pl

WYKRES 13. UDZIAŁ ILOŚCIOWY KREDYTÓW STRACONYCH (OPÓŹNIONYCH POWYŻEJ 90 DNI) W ILOŚCI KREDYTÓW UDZIELONYCH W DANYM ROCZNIKU W KOLEJNYCH MIESIĄCACH PO UDZIELENIU (VINTAGE) OBA PORTFELE ŁĄCZNIE

Źródło: BIK S.A.

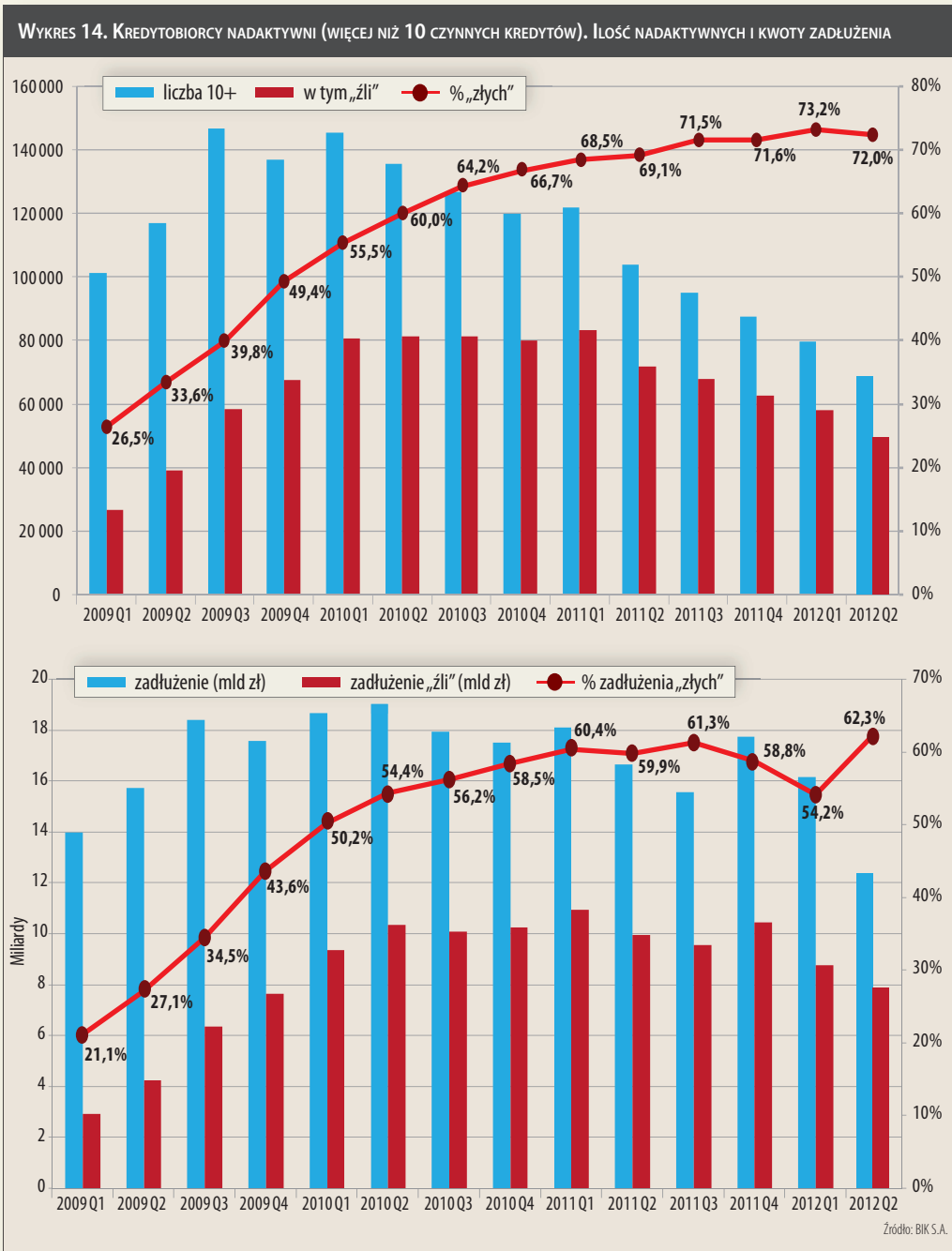
Na **WYKRESIE 13** pokazujemy ilościowy *vintage* liczony łącznie dla obu portfeli w kolejnych miesiącach po udzieleniu. Wynik jest zaskakujący: portfel 2008, który wygląda najgorzej w obu portfelach (złotowym i walutowym), analizowany łącznie ze złotowym wygląda dobrze. *Vintage* łączny obu portfeli jest średnią ważoną *vintage* walutowych i złotych, stąd roczniki, w których przeważały kredyty walutowe (2005, 2008) liczone łącznie dla obu portfeli wyglądają nieźle, zaś pokryzysowe portfele z niewielką ilością kredytów walutowych mają wysoki współczynnik strat. W ujęciu zintegrowanym, takim jak na **WYKRESIE 12**, na relatywną jakość portfeli nie mają wpływu przewalutowania, w tym windykacyjne.

Klienci nadaktywni

W 2008 r. w bazach BIK ujawniliśmy dużą grupę osób mających dziesięć i więcej zobowiązań kredytowych. Osoby te obsługiwały swe kredyty przez zaciąganie nowych. Jest to bezsprzecznie grupa kredytobiorców wysokiego ryzyka.

Po czterech latach po identyfikacji problemu blisko 70 tys. osób ma zadłużenie na więcej niż 10 rachunkach, 50 tys. spośród nich nie obsługuje (opóźnienie 90+ dni) przynajmniej jednego rachunku (**WYKRES 16**). W marcu 2010 r. osób takich było 145 tys. (dwukrotnie więcej). Udział osób nieobsługujących przynajmniej jednego rachunku stabilizuje się na poziomie 72%. Wygląda na to, że 30% nadaktywnych ra-

dzi sobie z obsługą długu. Osoby nadaktywne są winne bankom 12,5 mld zł, z czego około 40% to dług osób nieobsługujących przynajmniej jednego kredytu.

Karty kredytowe

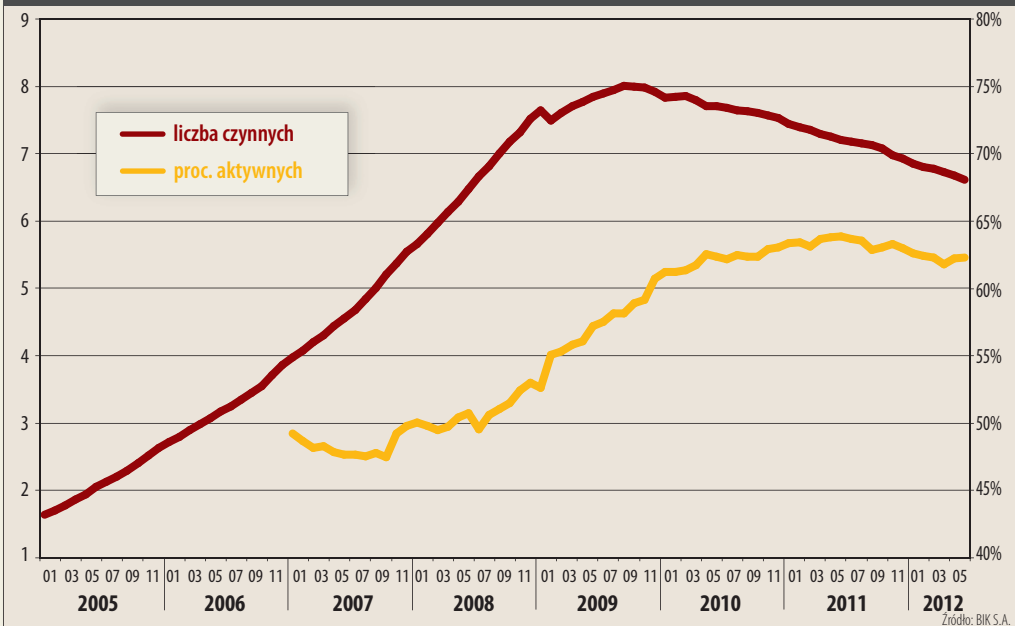
RACHUNKI KART KREDYTOWYCH

W marcowym wydaniu „KREDYT TRENDY” podjęliśmy temat kart kredytowych. W oficjalnych statystykach publikowane są dane o ilości kart w obiegu oraz o stanach zadłużenia na rachunkach kart kredytowych. Ilość kart w obiegu to nie to samo co liczba rachunków kartowych. Do jednego rachunku może być wydanych kilka kart. Po policzeniu, na podstawie baz BIK, liczby rachunków, okazało się, według analizy danych za 2011 r., że znacznemu spadkowi kart w obiegu towarzyszy dużo słabszy spadek rachunków kartowych, tzn. maleje średnia liczba kart wydanych do rachunku. Natomiast udział rachunków aktywnych w czynnych rachunkach kartowych silnie wzrósł po 2008 r. (gdy ilość rachunków kartowych spadała). W połowie 2011 r. udział ten ustabilizował się na poziomie około 64%. Przed kryzysem nie przekraczał 50%.¹ Poczynając od jesieni 2011 r., udział kart aktywnych w rachunkach czynnych znów zaczął spadać. W czerwcu 2012 r. udział rachunków aktywnych spadł w porównaniu z czerwcem 2011 r. o 1,4 pkt. proc. Rośnie też stopień wykorzystania przyznaných limitów.

¹ Przez rachunki kartowe czynne rozumiemy rachunki kartowe, do których przyznany jest, czynny na datę badania, limit kredytowy; przez rachunki aktywne rozumiemy rachunki, na których w dacie badania występowało zadłużenie w kwocie 50 zł bądź wyższe. Sprawdziliśmy też inne definicje kart aktywnych. Jeśli przez kartę aktywną uznamy kartę, na której saldo ponad 200 zł utrzymywało się przez ostatnie 3 miesiące, to udział rachunków aktywnych w rachunkach czynnych jest prawie taki sam jak przy poprzedniej definicji. Wygląda na to, że niewielu kartowców korzysta z karty kredytowej sporadycznie. Ale jeśli kryterium karty czynnej ustalimy na posiadanie takiego salda nieprzerwanie przez 12 miesięcy, to udział tak zdefiniowanych kart czynnych spada o 10 pkt. proc. w stosunku do wartości pokazanych na [WYKRESIE 15](#).

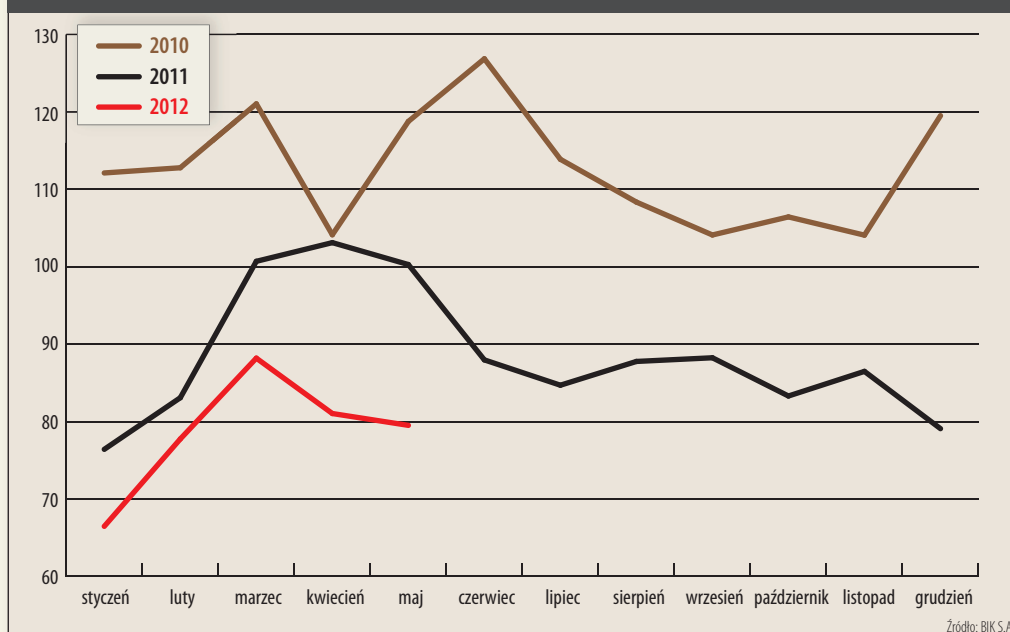
WYKRES 15. ILOŚĆ (W MLN SZTUK) UMÓW KARTOWYCH CZYNNYCH (LEWA SKALA) ORAZ UDZIAŁ W NICH RACHUNKÓW AKTYWNYCH. NA OSI POZIOMEJ DATA BADANIA

Obecnie, w niespełna pół roku, który minął od tamtego badania, przedłużyliśmy opublikowany w marcu wykres o dane za pierwsze 5 miesięcy 2012 r.

W ciągu pięciu miesięcy, między grudniem a końcem maja 2012 r. liczba czynnych rachunków kartowych zmalała o 285 tys., w tym liczba rachunków aktywnych zmniejszyła się o 184 tys. (o 4,2%). Oznacza to, że tempo spadków przyspieszyło. W 2010 r. i w pierwszej połowie 2011 r. liczba czynnych rachunków kartowych spadała powoli, średnio o 35 tys. rachunków miesięcznie. W końcówce 2011 r. spadki przyspieszyły. Nie jest to tym razem wynikiem zamykania przez banki rachunków (kart) nieaktywnych.

WYKRES 16. NOWE UMOWY NA KARTY KREDYTOWE (W TYS. SZTUK) W KOLEJNYCH MIESIĄCACH LAT 2011–2012

Źródło: BIK S.A.

Jednoczesny spadek ilości kart czynnych i aktywnych wynika z silnego spadku nowo otwieranych rachunków kart kredytowych, co widać na kolejnym **WYKRESIE 16**. Spadek ilości czynnych i aktywnych rachunków kartowych wynika wyłącznie ze spadku nowych umów na karty. Pomiedzy czerwcem 2010 a majem 2011 r. banki otwały 1264 tys. nowych rachunków kartowych, w następnych 12 miesiącach banki otwały tylko 990 tys. nowych rachunków. Różnica w zawieraniu nowych umów ściśle koresponduje ze spadkiem (rok do roku) w maju 2012 r. liczby czynnych rachunków (**WYKRES 15**). Wygląda na to, że banki nie zmieniły polityki w zakresie wydawania kart do starych, nieaktywnych rachunków, tak jak to czyniły w okresie po 2008 r., co w połączeniu ze spadkiem wydawnictwa nowych kart spowodowało wówczas bardzo silny spadek czynnych rachunków i kart do nich wydanych. Obecnie mamy do czynienia, po stabilizacji wydawnictwa kart w 2010 r., znów ze spadkiem ilości nowych kart (umów). Dlaczego?

Możliwą hipotezą wyjaśniającą przyhamowanie wydawnictwa kart jest, że następuje, podobnie jak w kredytach ratalnych i gotówkowych, migracja wydawnictwa kart do firm pożyczkowych powiązanych z bankami. Zresztą także poprzednio pewna część kredytów konsumpcyjnych, zwłaszcza przy sprzedaży ratalnej, zawierana była w formie umowy na otwieraniem w tym celu rachunku karty kredytowej. Skoro kredyty w sprzedaży ratalnej migrują, to być może część wydawnictwa kart też migruje. Nie jest to jednak pewne. O ile spadki kredytów ratalnych i gotówkowych skoncentrowane są silnie w kilku bankach – liderach rynku *consumer*

finance, to spadki nowych umów kartowych są wypadkową różnych polityk, jedne banki rozwijają nowe rachunki bankowe, inne zwijają.

KREDYTOBIORCY

6,7 mln kart kredytowych (umów) czynnych (z aktywnymi limitami) znajduje się w portfelach 4,9 mln osób. Średnio na osobę przypada więc prawie 1,4 umów na kartę kredytową. Rozkład *kartowców* według liczby posiadanych kart czynnych (z aktywnym limitem) i aktywnych (z saldem kredytowym powyżej 50 zł) pokazuje **TABELA 4**.

Tabela 4. Posiadacze kart kredytowych według liczby posiadanych rachunków. Struktura w %

	1	2	3	4	więcej
czynnych	74,3	18,4	5,0	1,5	0,8
aktywnych	78,1	15,7	4,1	1,3	0,8

Źródło: BIK S.A.

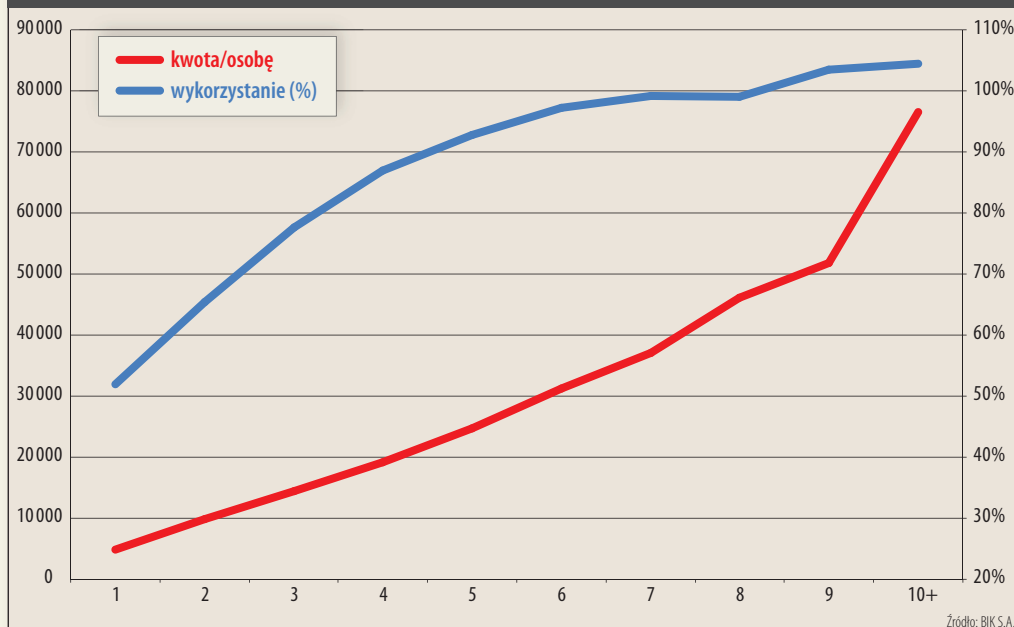
Osoby posiadające 5 i więcej kart mają niewielki udział (0,8%) w strukturze kredytobiorców, ale w liczbach bezwzględnych jest to licząca się grupa 25,8 tys. osób posiadających blisko 150 tys. aktywnych na koniec maja 2012 r. rachunków kartowych, wśród nich 364 osoby mają powyżej dziesięciu aktywnych rachunków

kartowych. Rekordzista posiada 32 rachunki kartowe, suma limitów na jego rachunkach wynosi 904 tys. zł. Limit ten został przekroczony, ponad milionowe zadłużenie rekordzisty ma opóźnienie powyżej 90 dni i zapewne jest windykowane. Prawdopodobnie jest to przypadek wyłudzenia.

Wysokość limitu osoby posiadającej tylko jedną kartę wynosi średnio 4872 zł, im więcej kart ma ich posiadacz, tym suma limitów rośnie. Osoba posiadająca 10 kart ma limit, średnio licząc, w wysokości 61 769 zł (**WYKRES 17**). Im wyższymi łącznymi limitami dysponuje posiadacz kart, tym wyko-

WYKRES 17. KWOTY LIMITÓW W KARTACH KREDYTOWYCH NA OSOBE W GRUPACH POSIADACZY KART USZEREGOWANYCH WEDŁUG ILOŚCI POSIADANYCH KART I STOPIEN WYKORZYSTANIA LIMITÓW W GRUPACH. TYLKO KARTY AKTYWNE

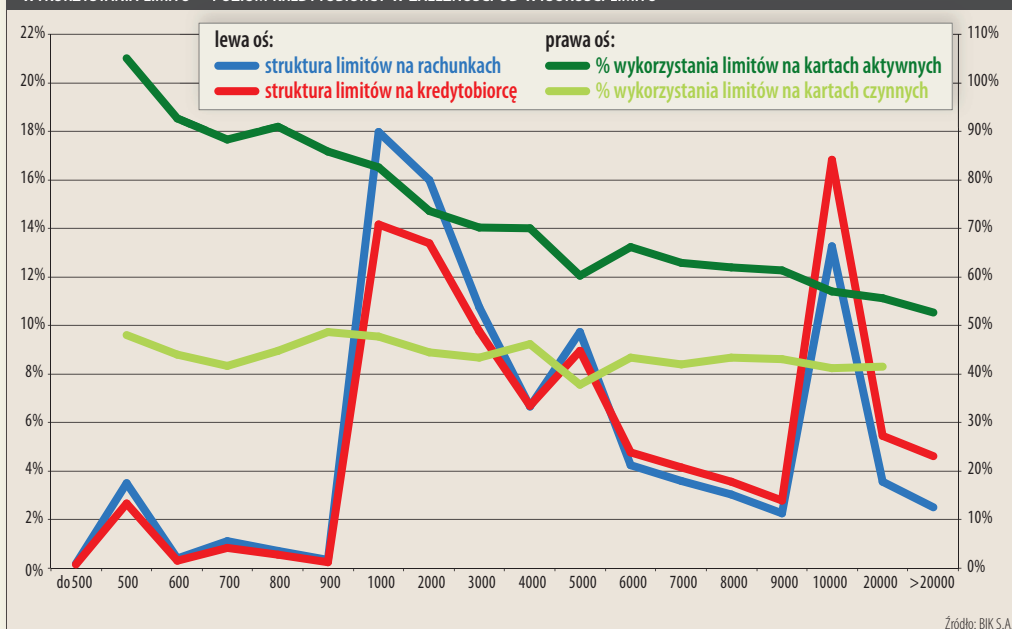
ryzowanie limitu jest wyższe. Posiadacz jednej karty wykorzystuje swój limit w połowie, jeśli liczyć wykorzystanie limitów łącznie z kartami nieaktywnymi.

Posiadacze dziesięciu kart mają, jako grupa, sumę swoich limitów przekroczoną. Posiadacze wielu kart to grupa podwyższonego ryzyka. Grupa posiadaczy dziesięciu kart zalega w obsłudze na 1407 rachunkach (56% ilości rachunków tej grupy) na kwotę 8,6 mln zł, co stanowi 89% zadłużenia tej grupy na koniec maja 2012 r.

97% posiadaczy kart ma limity pomiędzy 500 zł a 20 tys. zł. Strukturę przyznanych limitów na rachunkach kartowych pokazuje linia niebieska (tylko karty aktywne) na **WYKRESIE 18**. Ponieważ 25% kartowców posiada kilka kart, rozkład kwot limitów na kredytobiorcę jest inny – linia czerwona. Banki są w ostatnich latach ostrożne przy ustalaniu wysokości limitu, kredytobiorcy, chcąc uzyskać wyższy limit, wyrabiają sobie więcej kart zapewne w różnych bankach.

WYKRES 18. STRUKTURA RACHUNKÓW KARTOWYCH NA POZIOMIE RACHUNKU I KREDYTOBIORCY (PRAWA OŚ) ORAZ STOPIEŃ WYKORZYSTANIA LIMITU – POZIOM KREDYTOBIORCY W ZALEŻNOŚCI OD WYSOKOŚCI LIMITU

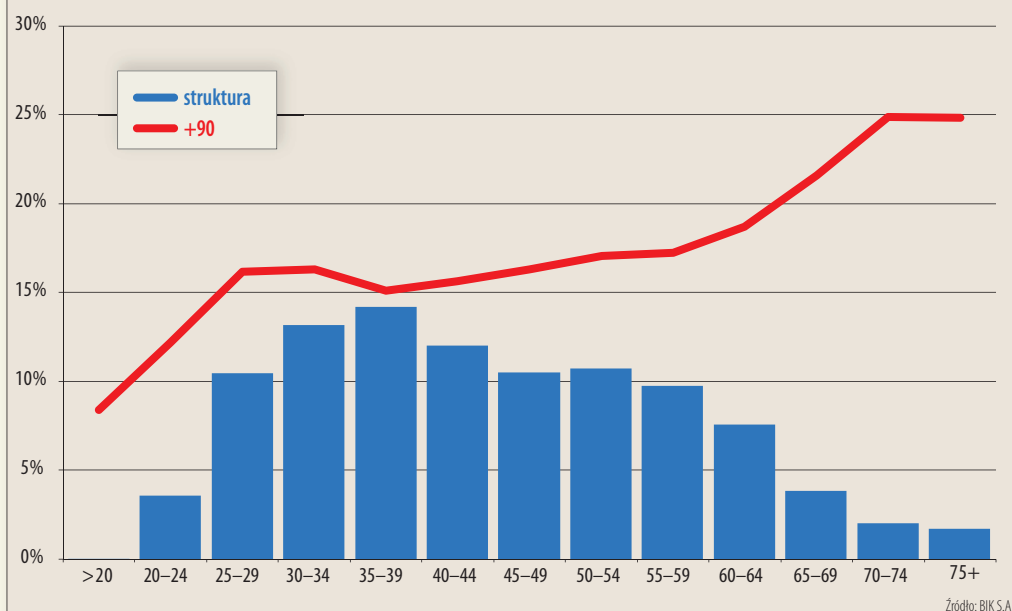
Źródło: BIK S.A.

Kredytobiorcy z bardzo niskimi limitami (na wykresie poniżej 500 zł) mają całkowicie wykorzystane limity (linia ciemnozielona prawa oś), jeśli liczyć wykorzystanie limitów tylko dla kart aktywnych. Wiele niskolimitowych kart jest nieaktywnych. Są to zapewne karty wtykane przez banki osobom do nich nieprzekonanych. Stopień wykorzystania limitów dla wszystkich kart czynnych pokazuje linia jasnozielona na **WYKRESIE 18**.

Istnieje przekonanie, że z kart kredytowych korzystają ludzie młodzi, natomiast starsi, a zwłaszcza emeryci, stronią od takich nowinek. Choć może kiedyś była to prawda, okazuje się, że udział osób korzystających z kart w grupach wiekowych 25–64 lata jest prawie równy (najwięcej posiadaczy kart jest wśród trzydziestolatków). Są to roczniki wyżu demograficznego. Aktywność w obrocie kartami kredytowymi wśród ich rodziców sześćdziesięciolatków, z wyżu demograficznego lat pięćdziesiątych,

WYKRES 19. STRUKTURA POSIADACZY KART KREDYTOWYCH (AKTYWNYCH) WEDŁUG WIEKU ORAZ % RACHUNKÓW OSÓB Z OPÓŹNIENIAMI W SPŁACIE POWYŻEJ 90 DNI W GRUPACH WIEKOWYCH

maleje z wiekiem, ale utrzymuje się na wysokim poziomie. Wśród osób powyżej 85 lat 8370 osób ma karty czynne, połowa z nich aktywne.

Zaskakujące, że szkodowość kart kredytowych osób starszych rośnie wraz z wiekiem, ale do 65 roku życia obsługują oni karty na podobnym do młodszych kredytobiorców poziomie.

JAKOŚĆ KREDYTÓW W RACHUNKACH KART KREDYTOWYCH

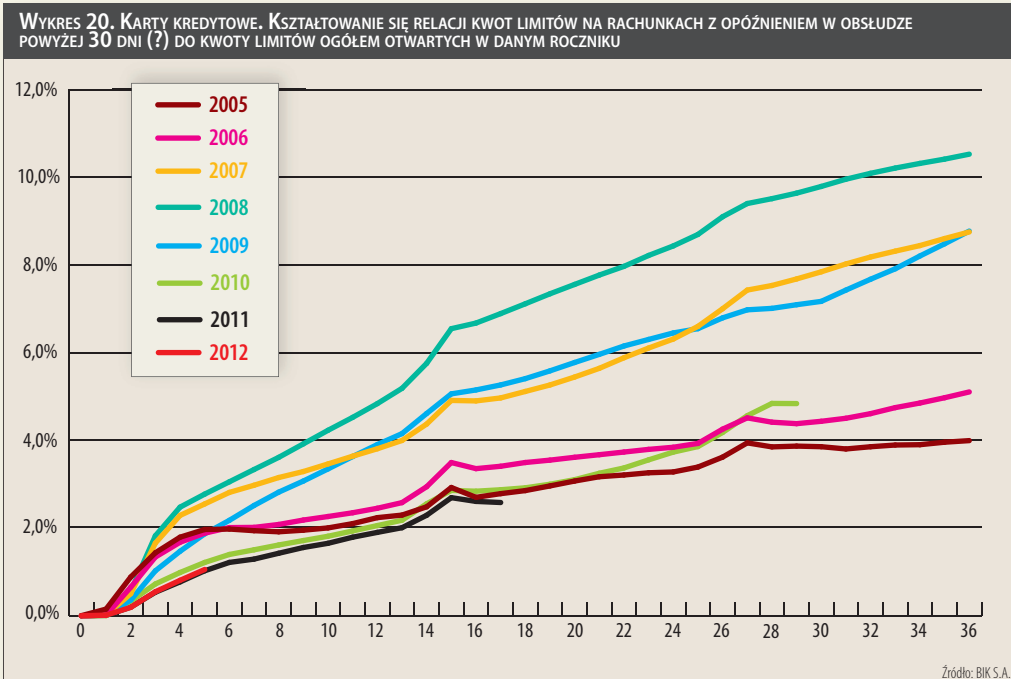
Jakość kredytów w kartach kredytowych jest trudna do pomiaru zarówno w wymiarze ilościowym, jak wartościowym.

Ujęcie wartościowe

Pierwsza trudność to ustalenie kwoty obciążonej ryzykiem. Można odnosić ryzyko do czterech wartości:

- limitu przyznanego (wartość kredytu przyrzonego)
- limitu czynnego na datę obserwacji (bez limitów na kartach nieaktywnych)
- zadłużenia (wartość kredytu wykorzystanego) na datę obserwacji
- zadłużenia w kredycie oprocentowanym na datę obserwacji

Karta kredytowa jest produktem hybrydowym łączącym trzy instrumenty kredytowe o zasadniczo różnych profilach ryzyka: kredyt przyrzonego (limit kredytowy), kredyt płatniczy (nieoprocentowany, którego dochodowość oparta jest głównie na *interchange*) oraz kredyt właściwy (oprocentowany). Wydając kartę, bank ustala wysokość li-

mitu kredytowego (kredyt przyrzeczony). Poziom ryzyka w portfelu kartowym można więc badać przez relację limitów na kartach opóźnionych w obsłudze (tu 30+ dni) do sumy limitów, co pokazuje **WYKRES 20**.

Limity wykorzystane są w skali systemu w 45%, a zatem wskaźnik strat odnoszący zaległe zadłużenie w kartach do kwot przyznanych limitów jest dwukrotnie wyższy od wartości wykazanych na **WYKRESIE 20**.

Na **WYKRESIE 21** przedstawiamy linie *vintage* dla umów kartowych otwieranych w latach 2005–2012 w ujęciu wartościowym. Udział strat na tym wykresie liczony

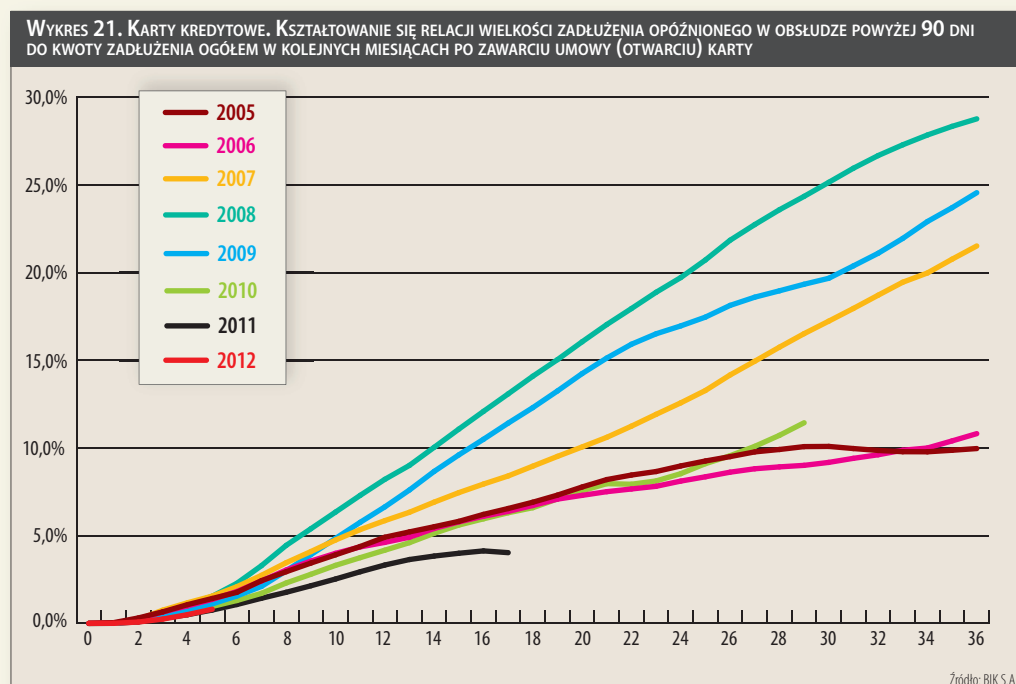
jest tradycyjnie; jako relacja kwoty zaległej do stanu zadłużenia w kolejnych (36) miesiącach po udzieleniu. W kredytach konsumpcyjnych poziom strat w ujęciu ilościowym liczonym do wszystkich umów otwartych w danym roczniku stabilizuje się po 30 miesiącach. W kartach kredytowych przy pomiarze strat w wymiarze wartościowym po 36 miesiącach współczynnik kredytów straconych nadal rośnie, co jest skutkiem odnawialnego charakteru

kredytu w karcie kredytowej, ale też malejącego wraz z zamykaniem rachunków mianownika (kwoty zadłużenia).

Tak liczony wskaźnik przeszacowuje ryzyko zawieranych umów na karty kredytowe. Na jego wysokość decydujący wpływ mają stare osady niespłaconych zobowiązań zalegające w bilansach banków. W maju 2012 r. 4,9 mln osób posiadało czynne karty kredytowe, prawie na 800 tys. czynnych rachunków osoby te miały opóźnienia w obsłudze powyżej 90 dni, ale tylko na 100 tys. rachunków wystąpiły opóźnienia w obsłudze (być może przejściowe) – powyżej 30 dni, ale niższe niż 90 dni. Kartowcy opóźnieni powyżej 90 dni zalegają na kwotę 2775 mln zł, zaś grupa z opóźnieniami powyżej 30, ale mniej niż 90, zalega ze spłatą tylko na kwotę 45 mln zł. Z drugiej jednak strony niektóre banki zamykają rachunki kartowe klientom zalegającym i otwierają im drugi rachunek windykacyjny, na który przelewają zaległe zadłużenie, co zaniża poziom wskaźników kredytów zagrożonych/straconych w kartach kredytowych. Taki windykacyjny rachunek jest często raportowany do BIK jako nowy kredyt konsumpcyjny (ratalno-gotówkowy) ze statusem stracony od momentu otwarcia.

Na **WYKRESIE 21** współczynnik kredytów straconych jest na poziomie około trzykrotnie wyższym w porównaniu z **WYKRESEM 20**, a obie wartości są prawdziwe. Jednocześnie nie sposób rozstrzygnąć, do czego odnosić poziom strat na rachunkach kartowych w celu oceny ryzyka produktu. Trzeba być ostrożnym przy interpretacji miar ryzyka i zawsze rozważyć, jaka miara jest właściwa do analizy konkretnego problemu.

Ryzyko kartowego rachunku kredytowego ma trzy poziomy (schodki) – ryzyko przyrzeczenia kredytu (limitu), ryzyko kredytowe kredytu płatniczego oraz ryzyko kredytu właściwego (oprocentowanego).

Współczynniki strat liczone na poziomie limitów kredytowych pokazują ryzyko przyrzeczenia kredytu, aby ocenić ryzyko kredytowe, należałoby oddzielić saldo kredytu płatniczego od salda kredytu właściwego, czego niestety nie jesteśmy w stanie dokonać na podstawie danych z baz BIK, mogą to obliczyć tylko banki według własnych danych.

Różnice w przebiegu linii *vintage* na **WYKRESIE 21** nie potwierdzają hipotezy o wpływie ryzyka makroekonomicznego na jakość portfeli kredytów kartowych. Gdyby poziom ryzyka makroekonomicznego (koniunktury) był istotny, na liniach roczników 2005–2007 powinny występować schodki, w czasie gdy portfele oceniane były w okresie kryzysowym (przełom 2008/2009).

Ujęcie ilościowe

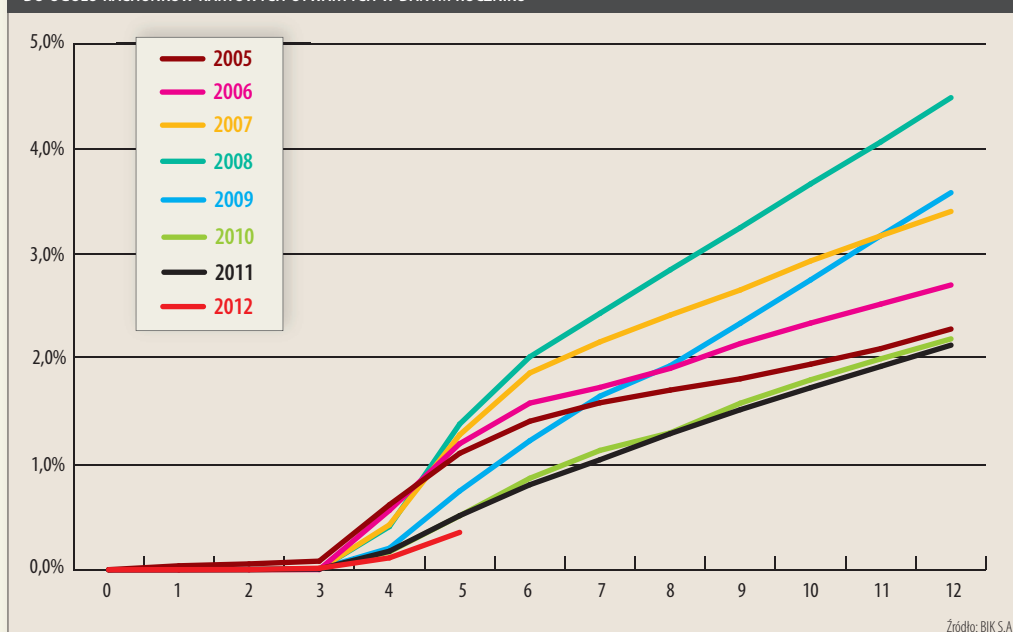
Współczynniki kredytów straconych na rachunkach kartowych w ujęciu ilościowym w liczniku mają liczbę rachunków opóźnionych w spłacie, zaś w mianowniku, według uznania ilość w rachunków otwartych w roczniku ogółem bądź:

- rachunków otwartych
- rachunków kartowych czynnych na datę obserwacji (z aktywnym limitem)
- rachunków kartowych aktywnych na datę obserwacji (z saldem kredytowym 50 zł+)
- rachunków z saldem kredytowym oprocentowanym (tego w bazach BIK brak)

Wszystkie te wartości mogą być wykorzystane jako punkt odniesienia (mianownik współczynników) do oceny jakości portfeli i oceny procesu wydawania kart.

Na **WYKRESIE 22** pokazujemy relację ilości rachunków straconych odniesioną do najszerszego punktu odniesienia – liczby kart otwartych w danym roczniku.

Jeżeli odniesiemy ilość rachunków opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni nie do ogółu rachunków otwartych, ale do rachunków czynnych w 12 miesięcy po udzieleniu (część z nich mogła zostać zamknięta) oraz do rachunków aktywnych z saldem kredytowym powyżej 50 zł, to współczynniki będą odpowiednio wyższe. W tym celu należałoby wartości z **WYKRESU 22** podzielić przez współczynniki udziału rachun-

WYKRES 22. KARTY KREDYTOWE. KSZTAŁTOWANIE SIĘ RELACJI ILOŚCI RACHUNKÓW OPÓŹNIONYCH W SPŁACIE POWYŻEJ 90 DNI DO OGÓŁU RACHUNKÓW KARTOWYCH OTWARTYCH W DANYM ROCZNIKU

Źródło: BIK S.A.

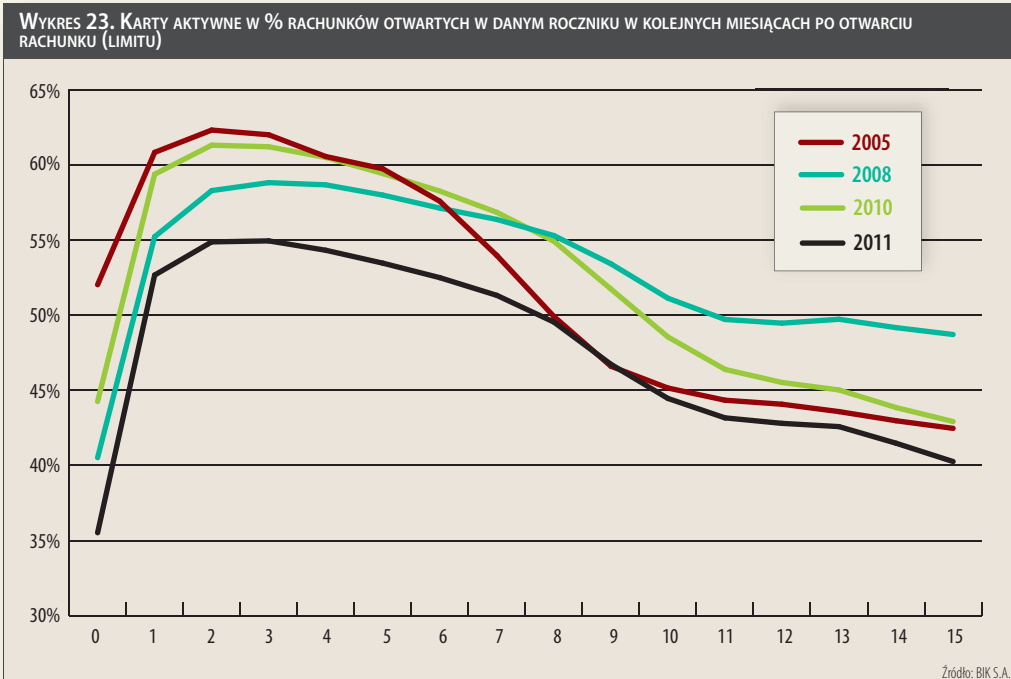
ków czynnych, względnie aktywnych w rachunkach otwartych w danym roczniku. W **TABELI 5** podajemy udziały rachunków czynnych i rachunków aktywnych w kolejnych rocznikach w 12 miesięcy po otwarciu w rocznikach 2005–2011.

Tabela 5. Rachunki czynne i aktywne jako % rachunków otwartych w kolejnych rocznikach w 12 miesięcy po otwarciu rachunku

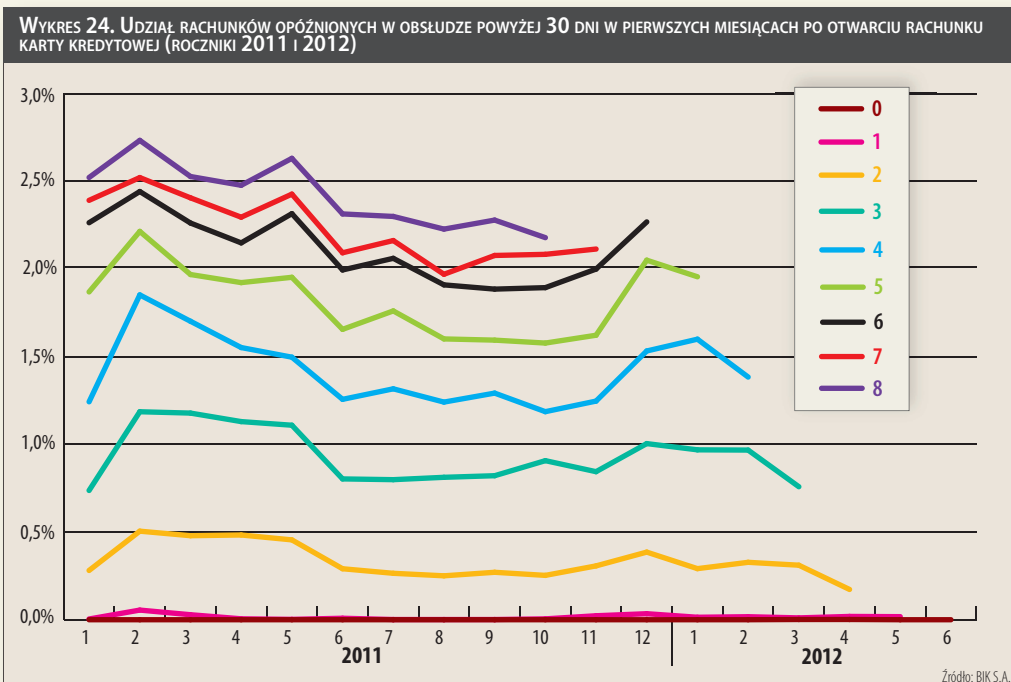
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
otwarte	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
czynne	95,8%	94,3%	87,5%	84,7%	84,6%	81,6%	80,0%
aktywne	34,4%	36,5%	34,9%	34,6%	46,0%	44,7%	42,6%

Posiadacze kart aktywują otwarte rachunki kartowe w ciągu trzech pierwszych miesięcy po otwarciu, w następnych miesiącach relacja kart aktywnych do otwartych spada, po roku około 40% (**WYKRES 23**) otwartych kart ma na rachunkach salda kredytowe. Ponad 40% kredytobiorców w ogóle nie używa otrzymanej karty. Zaskakują różnice pomiędzy rocznikami. Można by się spodziewać, że skoro banki wydają mniej kart, to te wydane są dla osób zainteresowanych ich użytkowaniem. Tymczasem aktywacja kart przez osoby, które otrzymały kartę w 2011 r. jest niższa niż w roczniku poprzednim.

Przy zawieraniu umów na karty kredytowe powinno się brać pod uwagę ryzyko wyłudzeń. Szybko rośnie udział kart z opóźnieniem w obsłudze w pierwszych sześciu

miesiącach po otwarciu rachunku (**WYKRES 24**). Prawdopodobnie są to w znacznej części wyłudzenia dokonywane przez osoby posiadające wiele kart. W następnych miesiącach przyrost rachunków opóźnionych (30+ dni) wyraźnie zwalnia.

TO WARTO WIEDZIEĆ:

Biuro Informacji Kredytowej wspólnie z Biurem Informacji Gospodarczej InfoMonitor oraz Związkiem Banków Polskich, oferują komplementarny system wymiany informacji o kredytobiorcach i dłużnikach na potrzeby zwiększania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego w Polsce.

Biuro Informacji Kredytowej posiada informacje pozytywne i negatywne o procesie spłacania kredytów w bankach i SKOK-ach. Banki, pobierając informacje (Raporty Kredytowe BIK), mogą też uzyskiwać, w zakresie przez prawo dopuszczonym, informacje z baz BIG InfoMonitor (Rejestr Dłużników) i ZBP (System DOKUMENTY ZASTRZEŻONE).

Biuro Informacji Gospodarczej InfoMonitor, Związek Banków Polskich oraz Biuro Informacji Kredytowej utworzyły w 2008 r. sieć Centrów Informacji Gospodarczej (CIG) – w celu wspierania i propagowania bezpiecznego obrotu gospodarczego w Polsce. Placówki CIG zlokalizowane są w 10 miastach w całej Polsce, a ich pracę w skali całego kraju koordynuje Centrum Prawa Bankowego i Informacji. Profesjonalni doradcy inspirują lokalną przedsiębiorczość, oferując m.in. nowoczesne narzędzia do zarządzania ryzykiem biznesowym, systematyczne szkolenia i akcje edukacyjne dotyczące rynku wymiany informacji w Polsce.

BIK BIURO INFORMACJI KREDYTOWEJ

Raport Biura Informacji Kredytowej KREDYT TRENDY

Opracował: dr Andrzej Topiński

Przygotowanie: Wydawnictwo Centrum Prawa Bankowego i Informacji

Copyright by: Biuro Informacji Kredytowej SA,
ul. Zygmunta Modzelewskiego 77a, 02-679 Warszawa.
Wszelkie prawa zastrzeżone.

Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego.

Materiał zawarty w raporcie „KREDYT TRENDY” może być wykorzystany w części lub w całości jedynie za zgodą BIK.

Każde użycie w celach komercyjnych materiałów wymaga uzyskania od BIK zgody na piśmie. Przez użycie materiału w celach komercyjnych należy rozumieć każdy rodzaj upowszechniania (kopiowanie, modyfikowanie, dystrybucję, transmisję, publikowanie oraz prezentowanie) w całości lub części.

Zdjęcia: Wydawnictwo Centrum Prawa Bankowego i Informacji/www.fotolia.com

Wszelkie uwagi i pytania dotyczące niniejszej publikacji prosimy kierować pod adres: kredyttrendy@bik.pl.

LAUREAT
KONKURSU

TERAZ POLSKA

BIURO INFORMACJI KREDYTOWEJ

Partnerzy BIK:

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

Centrum Prawa Bankowego i Informacji
www.cpb.pl

Centrum Informacji Gospodarczej
www.cigi.pl